

STRATEGAETH YSGOLION

CYNGOR GWYNEDD

2026 – 2036

CYFLWYNIAD

Rhoi'r cychwyn gorau posibl i'n plant a'n pobl ifanc yw calon Cynllun y Cyngor. Ein gweledigaeth yw creu system addysg yng Ngwynedd sy'n cyfarch anghenion pob dysgwr ac yn cynnig y cyfleoedd gorau i bawb wireddu eu llawn botensial.

Pwrpas y strategaeth hon yw gosod ein huchelgais ar gyfer addysg yng Ngwynedd dros y degawd nesaf. Mae gan bob plentyn un cyfle unigryw i gael addysg, ac mae'n ddyletswydd arnom greu system sy'n galluogi ein plant a'n pobl ifanc i ddilyn eu breuddwydion, datblygu'n unigolion llawn hyder, a chyflawni unrhyw beth y maent yn dymuno.

Dros y blynyddoedd diwethaf rydym wedi gweld newidiadau pwysig yn ein trefniadaeth addysg – megis sefydlu ysgolion gydol oes a datblygu darpariaeth gynradd. Wrth i niferoedd disgyblion newid, daw cyfleoedd newydd i ail-lunio'r system addysg mewn ffordd sy'n gadarn, yn gynaliadwy ac sy'n paratoi'n dda ar gyfer y dyfodol.

Mae ysgolion bach ac ysgolion o bob maint yn cynnig profiadau gwerthfawr, ond gyda newidiadau'r cwricwlwm, disgwyliadau cynyddol ar benaethiaid ac athrawon, a'r angen i reoli adnoddau'n ddoeth, mae'n hanfodol gosod cyfeiriad clir sy'n sicrhau sefydlogrwydd a llwyddiant tymor hir. Drwy edrych ymlaen gyda chynllun pendant, gallwn sicrhau bod pob ysgol yn rhan o rwydwaith addysg sy'n gryf ac yn gynhwysol.

Rydym yn cydnabod pwysigrwydd ysgolion i'n cymunedau gwledig a'u rôl allweddol wrth feithrin a chynnal yr iaith Gymraeg. Dyna pam y mae'n bwysig ein bod ni i gyd yn gweithio gyda'n gilydd – rhieni, staff, dysgwyr a chymunedau – i lunio dyfodol sy'n diogelu'r elfennau hyn ac yn eu gwneud yn fwy cadarn nag erioed.

Mae'r strategaeth hon yn ffurfio'r sylfaen ar gyfer pob agwedd arall ar ein gwaith addysg – o Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiant, i Ddysgu Digidol a hyrwyddo'r Gymraeg. Trwy'r sylfaen hon, byddwn yn adeiladu system addysg gynaliadwy sy'n cynnig profiadau dysgu o'r safon uchaf i'n holl blant a'n pobl ifanc.

Gwern

Beth sydd yn effeithio ar ddyluniad ein strategaeth?

Ni all unrhyw strategaeth sefyll ar ei phen ei hun - mae'n rhaid iddi gyd-fynd ag ystod o amcanion cenedlaethol, corfforaethol ac addysgol. Tu cefn i'r amcanion yma mae nifer o ddogfennau a pholisïau cenedlaethol a lleol allweddol megis y rhai canlynol;

Cenedlaethol

- Cymraeg 2050
- Cwricwlwm i Gymru
- Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnllys Addysg (Cymru) 2018
- Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021
- Deddf Cydraddoldeb 2010
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015
- Canllawiau Diogelu Plant Mewn Addysg

Lleol

- Cynllun y Cyngor 2023-2028
- Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2022-2032
- Carbon Sero Net/Argyfwng Hinsawdd
- Cynllun Ariannol Tymor Canolig

Sut mae'r strategaeth yma yn chwarae rhan yng Nghynllun y Cyngor?

Mae'r strategaeth yn chwarae rhan amlwg yng Nghynllun y Cyngor sydd yn gosod cyfeiriad clir i ni fel awdurdod hyd at 2028 ac yn sicrhau ein bod yn cyflawni uchelgais y Cyngor. Mae Gwynedd Yfory yn amlygu sut y byddwn yn sicrhau'r cychwyn gorau posib i'n plant a'n pobl ifanc.

Nodir yng Nghynllun y Cyngor mai ein huchelgais yw sicrhau bod pob disgybl a addysgir yng Ngwynedd yn cael:

Eu trin yn gyfartal ac yn deg, eu hannog i drin eraill yn gyfartal ac yn deg, a sicrwydd bod eu llesiant a'u hapusrwydd yn flaenoriaeth gennym.

Addysg o'r safon orau gan gynnwys mynediad at ystod eang o bynciau academiaidd a galwedigaethol er mwyn cyflawni gofynion y 'Cwricwlwm i Gymru' newydd.

Mynediad at Addysg cyfrwng Cymraeg drwy gydol eu cyfnod mewn addysg.

Eu haddysgu mewn adeiladau sydd mewn cyflwr da, yn ddiogel ac yn addas i bwrpas hyd orau ein gallu.

Y cyfle i ddatblygu i fod yn bobl gyflawn, hapus a hyderus yn y byd.

Cefnogaeth gan wasanaethau proffesiynol wedi eu teilwra i gwrdd ag anghenion dysgu ychwanegol.

Y cyfle i gael pryd maethlon yn yr ysgol am ddim i gymaint o ddisgyblion â phosibl.

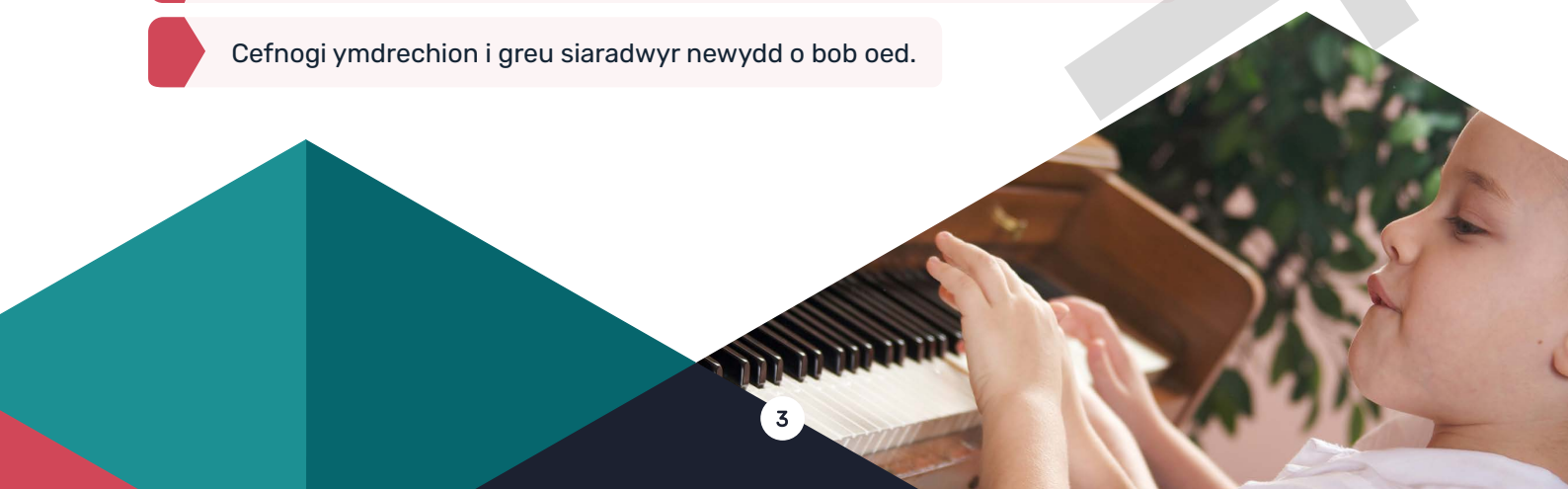
Mynediad at gyfarpar a thechnoleg sy'n hybu dysgu cyfoes ac effeithiol.

Sicrhau bod caeau chwarae a chyfleusterau addas ar gael i blant a phobl ifanc yn eu hamser hamdden.

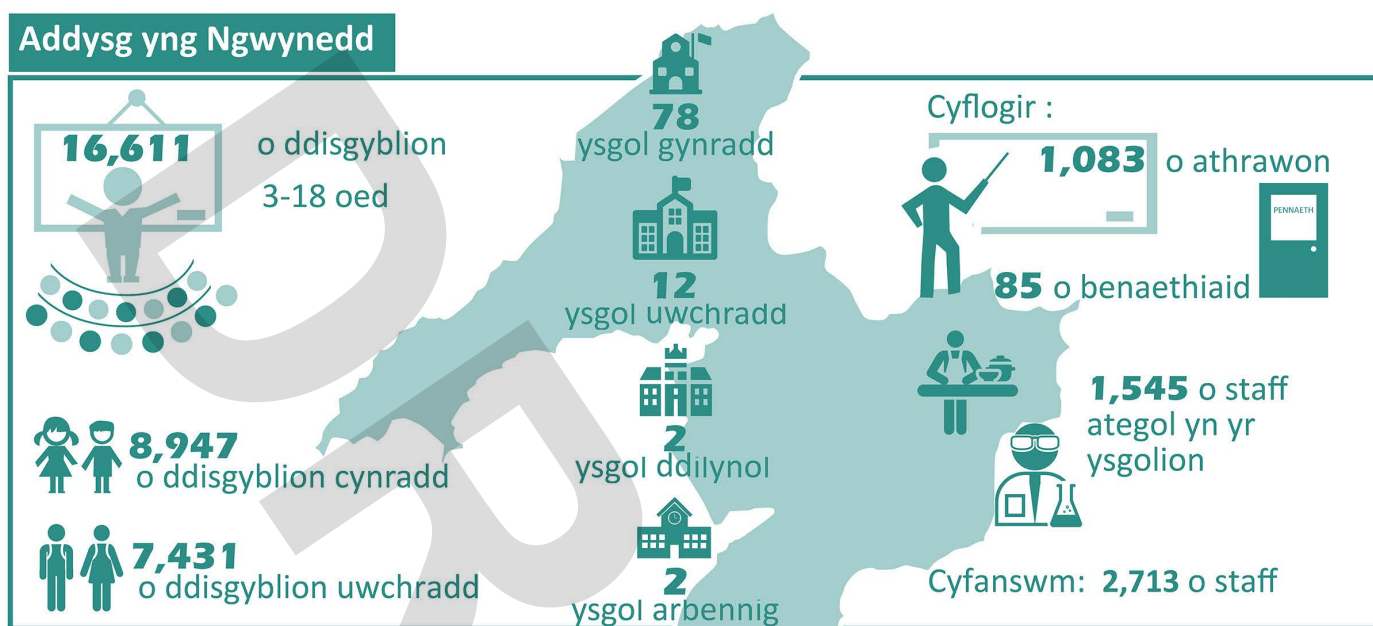
Mae Gwynedd Gymraeg yn amlygu sut y byddwn yn hybu ffyniant y Gymraeg ym mhob rhan o'r sir. Nodir yng Nghynllun y Cyngor mai ein huchelgais yw:

Sicrhau bod pob plentyn yng Ngwynedd yn gallu defnyddio'r Gymraeg yn hyderus yn yr ysgol ac yn gymdeithasol.

Cefnogi ymdrechion i greu siaradwyr newydd o bob oed.

Addysg yng Ngwynedd

Beth yw'r pedwar diben a sut y byddant yn chwarae rhan yn ein strategaeth?

Y pedwar diben yw'r sylfaen ar gyfer cwricwlwm newydd Cymru ac felly mae'n chwarae rhan allweddol yn ein strategaeth addysg ni yma yng Ngwynedd. Mae'r cwricwlwm presennol yn wahanol i'r cwricwlwm blaenorol a oedd â chanllawiau llym yn nodi pa bynciau y dylid eu haddysgu, gyda pha gynnwys a heb unrhyw nodau terfynol diffiniedig ar gyfer yr addysg.

Ynghyd â'r pedwar diben i Gymru, mae'r pynciau ysgol traddodiadol yn cael eu disodli gyda Meysydd Dysgu a Phrofiad (AoLEs).

Mae chwe Maes Dysgu a Phrofiad sydd wedi cwmpasu pynciau traddodiadol, sef:

Gwyddoniaeth a Thechnoleg	Mathemateg a Rhifedd	Celfyddydau Mynegiannol
Dyniaethau	Iechyd a Lles	Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu

Mae'r pedwar diben yn ddyhead ac yn nod terfynol ar gyfer y cwricwlwm a gynllunnir gan ysgolion Gwynedd. Nod cwricwlwm pob ysgol yng Ngwynedd yw cefnogi ei dysgwyr i ddod yn:

ddysgwyr uchelgeisiol, galluog sy'n barod i ddysgu gydol eu bywydau

gyfranwyr mentrus, creadigol sy'n barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith

ddinasyddion egwyddorol, gwybodus yng Nghymru a'r byd

unigolion iach, hyderus sy'n barod i fyw bywyd cyflawn fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas.

Mae'r **Pedwar Diben** yn greiddiol i'n huchelgais addysgol, ac maent yn sylfaen i'r strategaeth newydd. Ein nod yw grymuso ein hysgolion i ddylunio a chyflwyno cwricwlwm cyfoes, ysbrydoledig ac uchelgeisiol sy'n sicrhau bod pob dysgwr yn cael y cyfle i wireddu'r dibenion hyn.

Rydym yn croesawu'r cwricwlwm newydd fel cyfle euraidd i ail-lunio profiadau dysgu ein plant a'n pobl ifanc. Er bod newidiadau o'r fath yn dod â heriau naturiol, maent hefyd yn cynnig posibilrwydd enfawr i sicrhau addysg sy'n fwy perthnasol, creadigol a chynhwysol nag erioed.

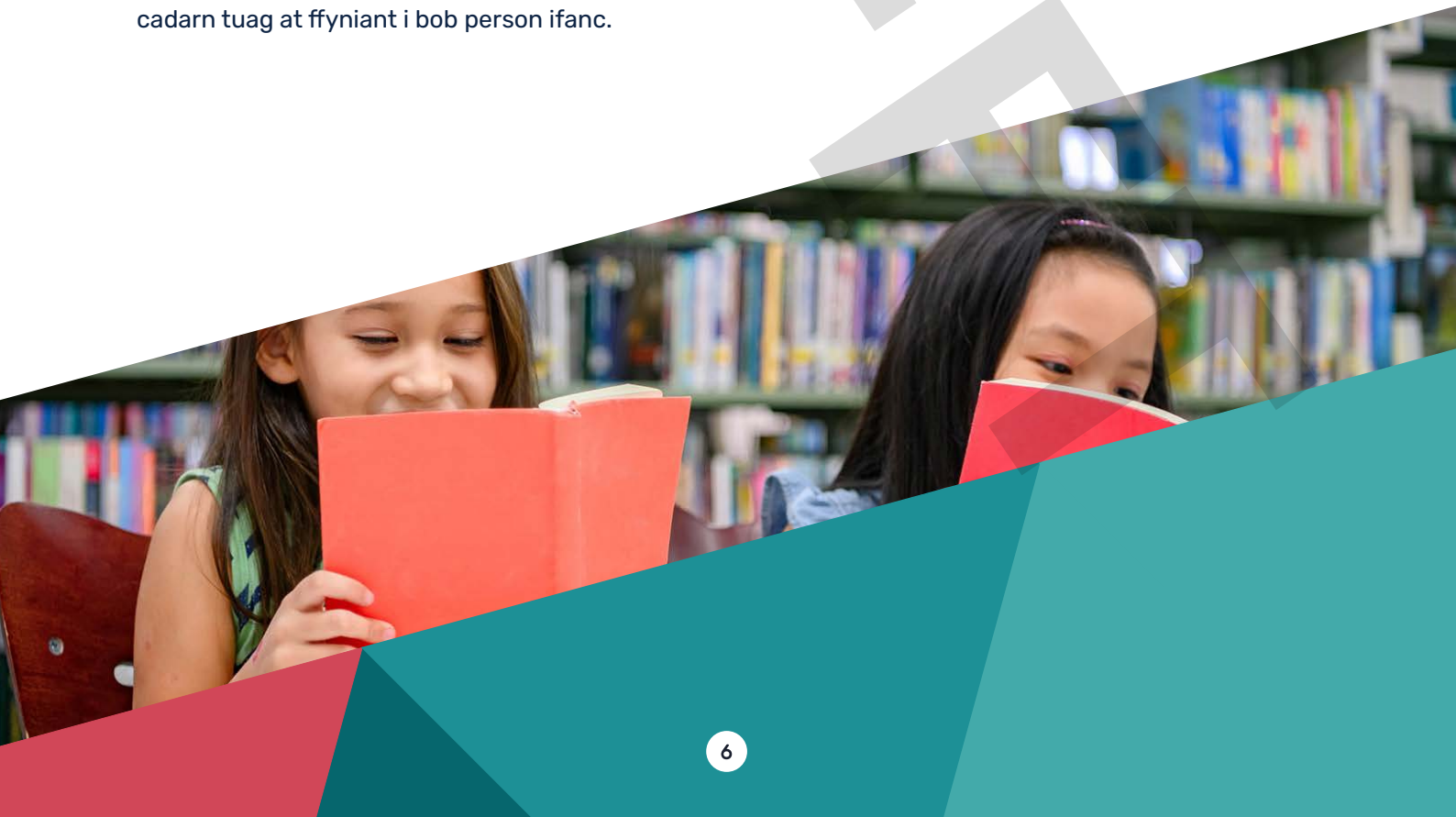
Bydd ein strategaeth yn chwarae rhan allweddol wrth gefnogi ysgolion Gwynedd i wneud y mwyaf o'r cyfle hwn, gan sicrhau'r gefnogaeth, yr adnoddau a'r hyder sydd eu hangen arnynt i gyflawni'r Pedwar Diben – ac felly galluogi pob plentyn i dyfu'n ddysgwyr uchelgeisiol, unigolion hyderus, cyfranwyr mentrus a dinasyddion egwyddorol.

Beth yw ein gweledigaeth ar gyfer addysg yng Ngwynedd?

Ein gweledigaeth yw cael cyfundrefn addysg deg sydd yn cyfarch anghenion ein holl ddysgwyr ac sydd yn sicrhau bod pob un dysgwr yn cyrraedd ei lawn botensial.

Ni ddylai eich cefndir, lle'r ydych yn byw nac amgylchiadau bennu eich dewis na'ch llwybr i'r dyfodol. Yr ydym am weld cyfundrefn wedi ei seilio ar degwch sydd yn meithrin ac yn hyrwyddo llesiant, sydd yn darparu addysg a hyfforddiant o'r radd flaenaf gan ehangu gorwelion, a meithrin sgiliau y mae galw amdanynt yn yr economi leol, yn rhanbarthol, yn genedlaethol ac yn fyd-eang, er mwyn sicrhau llwybr cadarn tuag at ffyniant i bob person ifanc.

Beth yw'r gwerthoedd yr ydym wedi eu ddefnyddio i siapio'r gyfundrefn addysg yng Ngwynedd i'r dyfodol?

Er mwyn siapio'r gyfundrefn i'r dyfodol yr ydym wedi pennu wyth o werthoedd craidd. Beth bynnag fo'r newidiadau y byddwn yn eu hystyried i'r dyfodol, yr ydym yn ymrwymo i'r gwerthoedd yma:

-

1 Cynnig y profiadau dysgu gorau posibl i'n dysgwyr gan sicrhau cwricwlwm cyffrous ac eang fydd yn ysgogi dysgu a dealltwriaeth ac yn arwain at wella safonau a deilliannau i bob un.
-

2 Hyrwyddo a chefnogi iechyd corfforol, anghenion a lles emosiynol ein dysgwyr gan sicrhau bod ein hysgolion yn chwarae rhan allweddol wrth gynllunio a chyflwyno gwasanaethau integredig i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd.
-

3 Sicrhau bod plant a phobl ifanc (rhwng 0 a 25 oed) sydd ag anghenion dysgu ychwanegol yn cael mynediad at gyfleoedd ac yn ennill profiadau sydd wedi eu cynllunio'n effeithiol, er mwyn eu galluogi i wneud cynnydd yn unol â'u gallu.
-

4 Sicrhau cyfundrefn sydd yn cadw ein dysgwyr yn ddiogel ac sydd yn eu gwarchod rhag unrhyw gamdriniaeth.
-

5 Paratoi pobl ifanc ar gyfer byd gwaith - gan wneud yn siŵr eu bod efo'r mathau cywir o sgiliau ar gyfer cyflogaeth, yn enwedig o fewn yr economi leol.
-

6 Creu amgylchedd dysgu o'r radd flaenaf drwy wella cyfleusterau ac adeiladau, a sicrhau bod ysgolion wedi'u cynllunio i ymateb i'r newidiadau yn arferion a phrosesau addysgu a dysgu cyfoes, yn enwedig wrth ddefnyddio Technoleg.
-

7 Datblygu sefydliadau addysgol sy'n ganolbwynt i wasanaethau cyhoeddus a chymunedol lle'n briodol.
-

8 Cryfhau'r laith Gymraeg fel cyfrwng addysgol a chymdeithasol a galluogi plant a phobl ifanc i gael mynediad at addysg a hyfforddiant Cymraeg a dwyieithog.

1

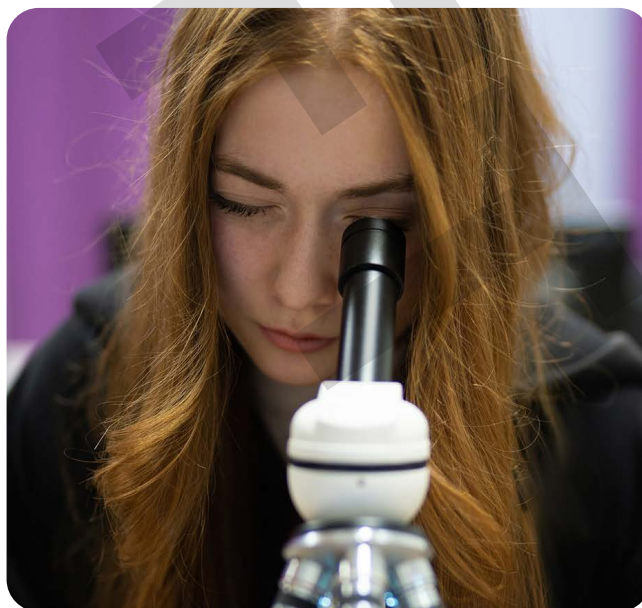
Cynnig y profiadau dysgu gorau posibl i'n dysgwyr gan sicrhau cwricwlwm cyffrous ac eang fydd yn ysgogi dysgu a dealltwriaeth ac yn arwain at wella safonau a deilliannau i bob un.

Mae addysg a hyfforddiant yn sylfaen i bob agwedd ar fywyd plant a phobl ifanc – hawl sylfaenol sy'n gallu torri cylchoedd tlodi ac anfantais, a chreu cyfleoedd bywyd newydd. Mae derbyn addysg o safon uchel mewn sefydliadau modern ac addas yn rhoi cychwyn bywyd eithriadol i blant a phobl ifanc, gan gynnig y sgiliau, y wybodaeth a'r hyder sydd eu hangen i lwyddo a ffynnu. Mae hyn yn cyfrannu at leihau anghydraddoldeb ac yn meithrin uchelgais ar gyfer pob dysgwr, beth bynnag fo'u cefndir.

Er bod perfformiad dysgwyr Gwynedd eisoes ymhlith y gorau yng Nghymru, ein huchelgais yw mynd gam ymhellach. Rydym yn benderfynol o wella canlyniadau i bob plentyn a pherson ifanc, gyda ffocws arbennig ar y rhai mwyaf bregus a'r dysgwyr hynny sy'n aml yn wynebu rhwystrau i ymgysylltu. Bydd mynd i'r afael ag anghydraddoldeb hwn yn gonglfaen i'n strategaeth.

Rydym am sicrhau mynediad cyfartal i addysg o ansawdd ar bob cam – o'r blynyddoedd cynnar, drwy addysg gynradd ac uwchradd, ymlaen i addysg ôl-16, hyfforddiant a byd gwaith. Bydd system integredig o addysg a gofal plentyndod cynnar sy'n gryf, yn gynaliadwy ac wedi'i gwreiddio yn y Gymraeg, iechyd, gofal plant a chymorth i deuluoedd yn rhoi sylfaen gadarn ar gyfer pob plentyn. Bydd ehangu darpariaeth fel Dechrau'n Deg a'r Cynnig Gofal Plant yn sicrhau bod ein plant yn cael y dechrau gorau posibl i'w taith addysgol a'u bywyd.

Mae **Cwricwlwm i Gymru** yn gyfle unigryw i wireddu hyn. Gyda chefnogaeth a gweledigaeth, gall ein hysgolion greu profiadau dysgu sy'n wirioneddol ystyrlon ac yn addas ar gyfer yr 21ain ganrif – profiadau sy'n meithrin gwybodaeth, creadigrwydd, gwytnwch emosiynol a moeseg gref. Ein cyfrifoldeb yw sicrhau bod y gweithlu addysg yn cael yr hyfforddiant, yr adnoddau a'r gefnogaeth i ddylunio cwricwlwm arloesol, asesu cynnydd dysgwyr yn effeithiol, a chynnig adborth sy'n llywio dysgu o safon uchel.

Rydym hefyd am weld ein hysgolion yn **ffynnu fel sefydliadau sy'n dysgu**, yn cydweithio'n agos, yn rhannu arbenigedd ac yn cynllunio gwelliannau ar y cyd. Drwy gryfhau'r cydweithio hwn, gallwn sicrhau bod cryfderau'n cael eu rhannu ar draws y gyfundrefn, ac y bydd pob aelod o'n gweithlu addysg yn teimlo'n hyderus ac yn cael eu grymuso i godi safonau ymhellach.

Yn y pen draw, ein nod yw sicrhau bod **pob dysgwr yn cael y gefnogaeth a'r cyfleoedd i gyflawni ei botensial llawn** – gan feithrin pobl ifanc uchelgeisiol, hyderus ac ysbrydoledig sy'n barod ar gyfer bywyd a gwaith yn y dyfodol.

Hyrwyddo a chefnogi iechyd corfforol, anghenion a lles emosiynol ein dysgwyr gan sicrhau bod ein hysgolion yn chwarae rhan allweddol wrth gynllunio a chyflwyno gwasanaethau integredig i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd.

Mae plant a phobl ifanc Gwynedd yn dangos ymwybyddiaeth gref o bwysigrwydd llesiant, gan ddeall yr heriau y gallant eu hwynebu wrth dyfu i fyny mewn cymdeithas sy'n newid yn gyflym. Trwy gefnogi eu lles corfforol, emosiynol a meddyliol, gallwn eu grymuso i gadw'n iach, adeiladu perthnasoedd cadarnhaol, a datblygu'r sgiliau i lywio newidiadau bywyd gyda hyder.

Mae llesiant da yn ganolog i bob agwedd ar fywyd plentyn – mae'n meithrin gwydnwch, yn paratoi dysgwyr i ymgysylltu'n llawn â'u haddysg, ac yn tanio chwilfrydedd a meddwl creadigol am y byd o'u cwmpas. Mae'n cynnig manteision parhaol, megis hunan-hyder cryfach, sgiliau cymdeithasol gwell, llai o orbryder ac iselder, a datblygiad deallusrwydd emosiynol – rhinweddau gwerthfawr a fydd yn eu cefnogi drwy gydol eu bywydau.

Mae dull **ysgol gyfan** o hyrwyddo lles yn hanfodol i greu amgylchedd cadarnhaol. Trwy ymgorffori llesiant fel rhan greiddiol o fywyd ysgolion Gwynedd, byddwn yn adeiladu diwylliant lle mae pob plentyn a pherson ifanc yn cael eu cefnogi i ffynnu – yn bersonol, yn academiaidd ac yn gymdeithasol.

Bydd hyn yn digwydd mewn ysgolion lle mae athrawon a staff yn teimlo eu bod hwy hefyd yn cael eu gwerthfawrogi a'u cefnogi. Drwy roi llesiant wrth wraidd popeth a wnawn, gallwn sicrhau bod ysgolion Gwynedd yn fan lle mae dysgwyr yn datblygu'n unigolion hyderus, gwytnus ac ysbrydoledig, yn barod i wireddu eu potensial llawn.

3

Sicrhau bod plant a phobl ifanc (rhwng 0 a 25 oed) sydd ag anghenion dysgu ychwanegol yn cael mynediad at gyfleoedd ac yn ennill profiadau sydd wedi eu cynllunio'n effeithiol, er mwyn eu galluogi i wneud cynnydd yn unol â'u gallu.

O safbwynt dysgwyr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY), ein hymrwymiad clir yw parhau i weithredu'n llawn ofnydd y Ddeddf newydd, ochr yn ochr â'r Strategaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad. Nod y strategaeth yw sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc (0-25 oed) sydd ag ADY yn cael mynediad at gyfleoedd a phrofiadau addysg a hyfforddiant sy'n briodol ac yn gynhwysol, gan eu galluogi i wneud cynnydd, datblygu sgiliau ac ennill hyder, er mwyn cyflawni eu potensial mewn lleoliadau sy'n addas i'w hanghenion unigol.

Rydym yn falch iawn fod Gwynedd yn sefyll allan fel yr unig sir yng Nghymru lle mae pob aelod o staff y Gwasanaeth ADYaCh sy'n cefnogi ysgolion yn gwbl ddwyieithog. Mae hyn yn sicrhau bod cyngor a chefnogaeth arbenigol ar gael yn naturiol trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg, gan gynnig profiad diwylliannol a ieithyddol cyfoethog i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd.

Rydym hefyd yn cydnabod bod recriwtio staff arbenigol – megis Seicolegwyr Addysg cymwysedig dwyieithog, Athrawon Nam Synhwyrdd, Cymorthyddion Ysgol ac arbenigwyr eraill – yn her gynyddol ledled Cymru, ac felly'n gosod pwyslais newydd ar y gwaith o feithrin a denu gweithlu medrus yma yn lleol. Er bod hyn yn her, rydym yn gweld cyfle mawr i fuddsoddi yn ein pobl, datblygu llwybrau gyrfa clir, a denu unigolion brwdfrydig i ymuno â'r maes, er mwyn sicrhau cynaliadwyedd a rhagoriaeth parhaus yn y ddarpariaeth, gan gynnwys ein hysgolion arbennig.

Drwy hyn, ein huchelgais yw sicrhau nad oes plentyn nac unigolyn ifanc yng Ngwynedd yn cael ei adael ar ôl, a'u bod i gyd yn cael yr addysg a'r gefnogaeth sydd eu hangen i ffynnu a chyflawni eu llawn botensial.

4

Sicrhau cyfundrefn sydd yn cadw ein dysgwyr yn ddiogel ac sydd yn eu gwarchod rhag unrhyw gamdriniaeth.

Mae gan bob awdurdod lleol, ysgol a choleg yng Nghymru ddyletswydd gyfreithiol a moesol i ddiogelu a hyrwyddo lles plant a phobl ifanc dan 18 oed. Oherwydd eu cysylltiadau dyddiol a pharhaus â dysgwyr, mae lleoliadau addysg mewn sefyllfa unigryw i sylwi'n gynnar ar unrhyw arwyddion o gamdriniaeth, esgeulustod neu niwed.

Ein nod yw sicrhau bod ein hysgolion a'n colegau yn cael yr arweiniad, yr hyfforddiant a'r gefnogaeth lawn sydd eu hangen arnynt i gadw plant yn ddiogel, i ymateb yn effeithiol pan fo angen, ac i greu amgylcheddau cadarnhaol sy'n hybu lles, diogelwch ac ymddiriedaeth.

Drwy weithio gyda'n gilydd fel cymuned addysg, gallwn wneud yn siŵr fod pob plentyn a pherson ifanc yng Ngwynedd nid yn unig yn cael eu diogelu rhag niwed, ond hefyd yn cael y cyfle i ffynnu a datblygu'n llawn mewn awyrgylch diogel a chefnogol.

5

Paratoi pobl ifanc ar gyfer byd gwaith - gan wneud yn siŵr eu bod efo'r mathau cywir o sgiliau ar gyfer cyflogaeth, yn enwedig o fewn yr economi leol.

Mae'n hollbwysig ein bod yn sicrhau llwybrau addysg clir ac effeithiol ar gyfer y dysgwyr hynny sy'n wynebu heriau a rhwystrau ychwanegol – megis Plant Mewn Gofal, pobl ifanc sy'n cael addysg y tu allan i'r ysgol (EOTAS), a'r rhai sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim. Ein nod yw agor drysau at gyfleoedd dysgu cyfoethog a phrofiadau addas a fydd yn eu galluogi i ffynnu, meithrin hyder a datblygu dyheadau ar gyfer y dyfodol.

Bydd datblygu model integredig o addysg yn ganolog i hyn – model sy'n rhoi'r dysgwr wrth galon y system, gan sicrhau mynediad cyfartal at ddysgu wedi'i gynllunio'n ofalus o amgylch eu hanghenion unigol drwy gydol eu taith addysgol. Bydd hyn yn adeiladu ar y diwylliant cryf o gynhwysiant sydd eisoes yn nodwedd allweddol o'n hysgolion yng Ngwynedd, gan sicrhau bod pob dysgwr yn cael ei werthfawrogi, ei gefnogi ac yn parhau i fod yn rhan weithredol o fywyd yr ysgol.

Ar yr un pryd, rydym yn benderfynol o gyfoethogi profiadau'r dysgwyr mwyaf abl a thalentog, gan ymestyn eu cyfleoedd academiaidd a chreadigol er mwyn eu galluogi i herio eu hunain, datblygu sgiliau newydd a chyrraedd eu gwir botensial.

Drwy gyfuno cefnogaeth gref gyda chyfleoedd heriol a chyffrous, ein huchelgais yw sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yng Ngwynedd yn cael y gefnogaeth a'r profiadau sydd eu hangen i wireddu eu breuddwydion a ffynnu yn y dyfodol.

Creu amgylchedd dysgu o'r radd flaenaf drwy wella cyfleusterau ac adeiladau, a sicrhau bod ysgolion wedi'u cynllunio i ymateb i'r newidiadau yn arferion a phrosesau addysgu a dysgu cyfoes, yn enwedig wrth ddefnyddio Technoleg.

Dros y degawd diwethaf, mae buddsoddiad sylweddol o dros £80 miliwn wedi gwella cyfleusterau dysgu mewn ysgolion ar draws Gwynedd. Er gwaethaf hyn, rydym yn cydnabod bod angen parhau i foderneiddio llawer o adeiladau er mwyn sicrhau eu bod yn gwbl addas i gefnogi Cwricwlwm i Gymru ac anghenion dysgwyr heddiw a'r dyfodol.

Drwy Raglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy Llywodraeth Cymru, a thrwy fuddsoddiadau pellach gan y Cyngor, ein nod yw creu ysgolion modern, hyblyg ac arloesol sy'n cynnig cyfleusterau dysgu, chwaraeon ac awyr agored o'r radd flaenaf. Bydd yr amgylcheddau hyn yn cefnogi dulliau dysgu creadigol ac amrywiol, gan roi cyfleoedd i blant a phobl ifanc ffynnu y tu mewn a'r tu allan i'r ystafell ddosbarth.

Mae Strategaeth Addysg Ddigidol Gwynedd, a fabwysiadwyd yn 2021, yn allweddol i'r weledigaeth hon. Drwy sicrhau mynediad cyfartal i dechnoleg o safon, rydym yn grymuso dysgwyr ac athrawon i ddatblygu'r sgiliau digidol, creadigol a beirniadol sydd eu hangen ar gyfer y dyfodol.

Yn ogystal, mae Cyngor Gwynedd wedi ymrwymo i fod yn garbon sero net ac ecolegol gadarnhaol erbyn 2030. Felly, wrth gynllunio adeiladau newydd, byddwn yn rhoi blaenoriaeth i ysgolion sy'n amgylcheddol gyfeillgar, yn effeithlon o ran adnoddau ac yn hyrwyddo ethos gwyrdd a theithio llesol.

Gyda rhaglen fuddsoddi genedlaethol newydd yn cael ei chyhoeddi yn 2023, byddwn yn gosod ein blaenoriaethau ar gyfer y naw mlynedd nesaf. Ein huchelgais yw creu ystâd ysgolion gynaliadwy, modern ac ecogyfeillgar sy'n cefnogi safonau addysgu o'r radd flaenaf ac yn gallu ymateb i anghenion cymdeithasol a demograffig newidiol y Sir.

Datblygu sefydliadau addysgol sy'n ganolbwynt i wasanaethau cyhoeddus a chymunedol lle'n briodol.

Mae datblygu sefydliadau addysgol fel canolbwynt i wasanaethau cyhoeddus a chymunedol yn hanfodol er mwyn meithrin cymunedau cryfach, mwy cydlynol a chynaliadwy. Mae ysgolion a cholegau yn meddu ar y gallu i fynd ymhell y tu hwnt i'w rôl draddodiadol, gan ddod yn fannau sy'n uno pobl a chynnig cefnogaeth a chyfleoedd eang i'r gymuned gyfan.

Drwy gydweithio'n agos â sefydliadau lleol, busnesau a gwasanaethau cyhoeddus, gall ysgolion a cholegau ddarparu profiadau dysgu amrywiol ac ystyrlon sy'n cynyddu sgiliau, yn ehangu dyheadau ac yn cryfhau cysylltiadau cymdeithasol.

Fel sefydliadau sy'n dysgu, mae ysgolion yn adeiladu partneriaethau gyda rhieni, ysgolion eraill, prifysgolion, busnesau a sefydliadau cyhoeddus. Trwy'r cydweithio hwn, maent yn gallu ymateb yn hyblyg i newid, rhannu arbenigedd ac arloesi wrth ddatblygu cyfleoedd newydd i ddysgu a thyfu gyda'i gilydd.

Yn y modd hwn, daw ein hysgolion a'n colegau yn fannau canolog i fywyd cymunedol, yn chwarae rhan hanfodol nid yn unig wrth gefnogi cynnydd academiaidd, ond hefyd wrth feithrin cydlyniant cymdeithasol, datblygu sgiliau bywyd a chreu dyfodol gwell i bawb.

8

Cryfhau'r iaith Gymraeg fel cyfrwng addysgol a chymdeithasol a galluogi plant a phobl ifanc i gael mynediad at addysg a hyfforddiant Cymraeg a dwyieithog.

Yn ôl Cyfrifiad

2021

mae

70.9% o blant**3-4 oed**

yng Ngwynedd yn gallu siarad Cymraeg - tystiolaeth o'r sylfaen gryf sydd eisoes yn bodoli yn ein cymunedau.

Mae gosod y sylfaen hon mor gynnar â phosibl yn hollbwysig er mwyn sicrhau bod plant yn cael eu paratoi ar gyfer addysg Gymraeg a dwyieithog yn ein hysgolion maes o law.

Mae'n galonogol bod cyfran uchel o blant tair oed yn derbyn addysg feithrin cyfrwng Cymraeg, ond rydym yn cydnabod bod heriau recriwtio yn y maes. Er mwyn cynnal y safonau a'r cyfleoedd gorau i blant ddatblygu eu sgiliau yn y Gymraeg o oedran cynnar, rhaid cynllunio'n ofalus i sicrhau bod ein gweithlu yn parhau i feddu ar y sgiliau iaith angenrheidiol ac yn derbyn cyfleoedd i'w datblygu ymhellach.

Rydym yn cydnabod nad yw'r un cyfleoedd cyfrwng Cymraeg a dwyieithog ar gael ym mhob ysgol ar hyn o bryd, yn enwedig yn y tair ysgol drosiannol yn y sir. Fodd bynnag, mae cynlluniau ar y cyd rhwng yr ysgolion hyn a'r Adran Addysg eisoes yn dwyn ffrwyth, ac mae cynnydd yn cael ei weld. Bydd angen amser i'r Gymraeg wreiddio'n llawn yn yr ysgolion hyn, ond rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod pob dysgwr yn cael yr un cyfleoedd â'u cyfoedion yng ngweddill Gwynedd. Bydd hyn yn parhau'n flaenoriaeth i'r Strategaeth hon, i'n Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg, ac mae'n cyfrannu'n uniongyrchol at y weledigaeth genedlaethol Cymraeg 2050.

Mae

97.3%

o

athrawon cynradd

ac

86.3%

o

athrawon uwchradd

yn nodi eu bod yn hyderus i addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg – sef cryfder sylfaenol unigryw i'r sir.

Eto i gyd, mae recriwtio athrawon cyfrwng Cymraeg yn parhau'n her, yn enwedig mewn pynciau arbenigol a rhai ardaloedd penodol. Mae cadw a recriwtio cymorthyddion ysgol hefyd yn her gynyddol.

Ein hymateb fydd parhau ac ehangu'r cyfleoedd i'r gweithlu ddatblygu eu sgiliau Cymraeg, darparu hyfforddiant a gwersi iaith i staff, a hyrwyddo gyrfaedd deniadol trwy gyfrwng y Gymraeg yn ysgolion Gwynedd. Trwy wneud hyn, byddwn yn sicrhau dyfodol lle mae pob dysgwr yn elwa ar addysg sy'n meithrin eu sgiliau dwyieithog ac yn eu grymuso i fyw a gweithio'n llawn trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg.

Pan fyddwn yn cyrraedd Medi 2035, sut y byddwn yn gwybod fod y strategaeth hon wedi llwyddo i roi anghenion ein holl ddysgwyr yn ganolog i'n darpariaeth ac sydd yn sicrhau bod pob un dysgwr yn cyrraedd ei lawn botensial?

Ein huchelgais yw rhoi'r dechrau gorau posibl mewn bywyd i bob plentyn a pherson ifanc yng Ngwynedd. Rydym yn credu bod pob plentyn yn haeddu teimlo'n ddiogel, yn cael eu gwerthfawrogi ac yn cael y gefnogaeth angenrheidiol i ffynnu. Byddwn yn meithrin eu lles corfforol ac emosiynol, eu hamddiffyn rhag niwed, a chynnig profiadau bywyd cynnar sy'n eu galluogi i dyfu'n unigolion hyderus, chwilfrydig a chreadigol.

Byddwn yn sicrhau bod pob dysgwr yn cael mynediad at gyfleoedd dysgu o'r radd flaenaf – cyfleoedd sy'n datblygu eu gwybodaeth, eu sgiliau a'u gwerthoedd i'w galluogi i wireddu eu potensial llawn. Rydym am weld ein dysgwyr yn tyfu'n ddinasyddion byd-eang cyfrifol, yn barod i wynebu'r heriau ac i fanteisio ar y cyfleoedd sy'n perthyn i'r 21ain ganrif. Bydd hyn yn golygu mynd i'r afael yn weithredol â bylchau mewn cyfleoedd ac anghydraddoldebau, gan sicrhau nad oes neb yn cael ei adael ar ôl.

Byddwn yn hyrwyddo ac yn datblygu sgiliau dysgwyr ymhellach – nid yn unig y cymwysterau academiaidd, ond hefyd y sgiliau bywyd allweddol megis creadigrwydd, arloesedd, entrepreneuriaeth, gwydnwch a dyfalbarhad. Byddwn yn sicrhau bod pob person ifanc mewn Addysg, Cyflogaeth neu Hyfforddiant, ac yn cael eu cefnogi i ddilyn llwybrau bywiog a phwrpasol sy'n eu harwain at fywydau cynhyrchiol a boddhaus.

Byddwn yn cefnogi ysgolion Gwynedd i ddatblygu cwrwllwm lleol sy'n adlewyrchu ein hanes, ein hiaith, ein diwylliant a'n hamgylchedd unigryw. Bydd hyn yn meithrin balchder yn eu cymunedau ac yn creu dealltwriaeth ddyfnach o'u cyfrifoldebau tuag at y blaned. Byddwn hefyd yn hyrwyddo'r Gymraeg fel rhan ganolog o'n gweledigaeth, gan sicrhau cyfle cyfartal i bawb elwa ohoni, ac yn arloesi yn y modd rydym yn cefnogi hwyrddfyodiaid i'w meistrolï.

Rydym yn cydnabod mai ein staff yw ein hased mwyaf. Byddwn yn parchu ac yn grymuso ein hathrawon a'n gweithlu addysg ehangach, gan sicrhau eu lles a chynnig cyfleoedd i ddatblygu'n broffesiynol. Bydd hyn yn ein galluogi i greu diwylliant lle mae dysgu, arloesi a chefnogi ei gilydd yn ganolog.

Llais y dysgwr fydd wrth wraidd pob penderfyniad a wnawn. Byddwn yn hyrwyddo Hawliau'r Plentyn yn weithredol, gan gynnwys plant a phobl ifanc yn y gwaith o gynllunio, monitro a gwerthuso'r gwasanaethau sy'n effeithio ar eu bywydau.

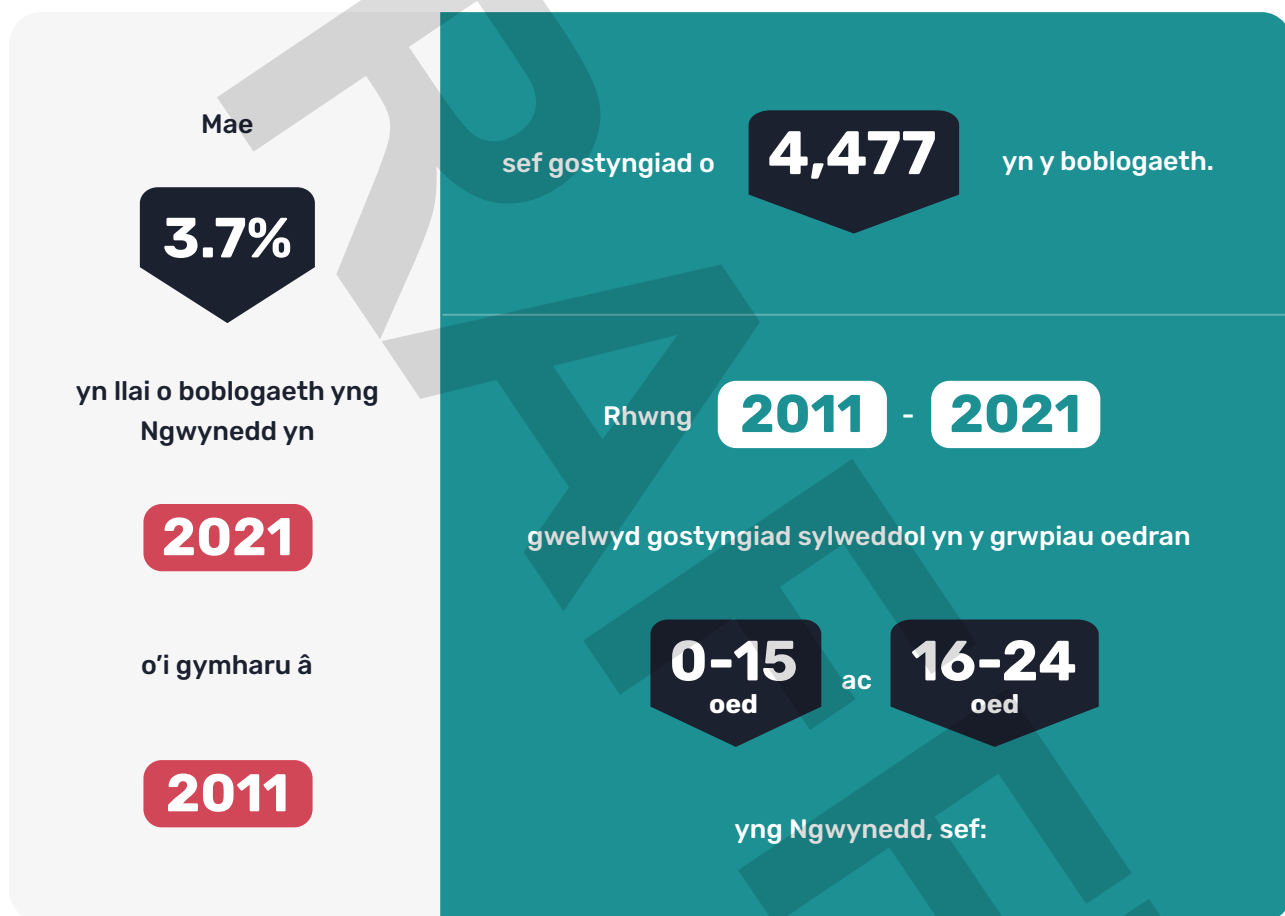
Drwy ddarparu safonau addysg uchel mewn amgylcheddau modern, hyblyg ac ecogyfeillgar, a thrwy ddefnyddio technoleg yn greadigol i gefnogi dysgu, byddwn yn adeiladu system addysg sy'n paratoi ein plant a'n pobl ifanc ar gyfer bywyd a gwaith yn y dyfodol. Bydd gweithio mewn partneriaeth ag adrannau eraill, asiantaethau a'r gymuned leol yn ein galluogi i gynnig gwasanaethau sydd yn deg, yn gynhwysol, ac sy'n cynnig gwerth da am arian.

Ac uwchlaw popeth, byddwn yn dathlu llwyddiannau ein dysgwyr ac yn gwerthfawrogi pob cyflawniad, bach a mawr. Drwy gydweithio, gallwn sicrhau dyfodol lle mae pob plentyn a pherson ifanc yng Ngwynedd yn ffynnu – gan greu cymunedau cryfach, mwy cydlynol ac yn llawn gobaith ar gyfer y dyfodol.

Pam fod angen i ni edrych i foderneiddio ysgolion yma yng Ngwynedd?

Effaith Newid Demograffeg ar Niferoedd Dysgwyr:

Grŵp Oedran	2021	2011	+/-
0-15 oed	19,423	20,951	-7.3%
16-24 oed	14,260	16,723	-14.7%
Pob Oed	117,397	121,874	-3.7%

Dros yr un cyfnod, mae nifer y genedigaethau yng Ngwynedd wedi gostwng

25%

gyda gostyngiad cyson bob blwyddyn rhwng 2012 a 2022 o 1,327 yn 2012 i 997 yn 2022. Am y tro cyntaf, rydym wedi gweld nifer y genedigaethau yng Ngwynedd yn gostwng o dan

1,000 y flwyddyn.

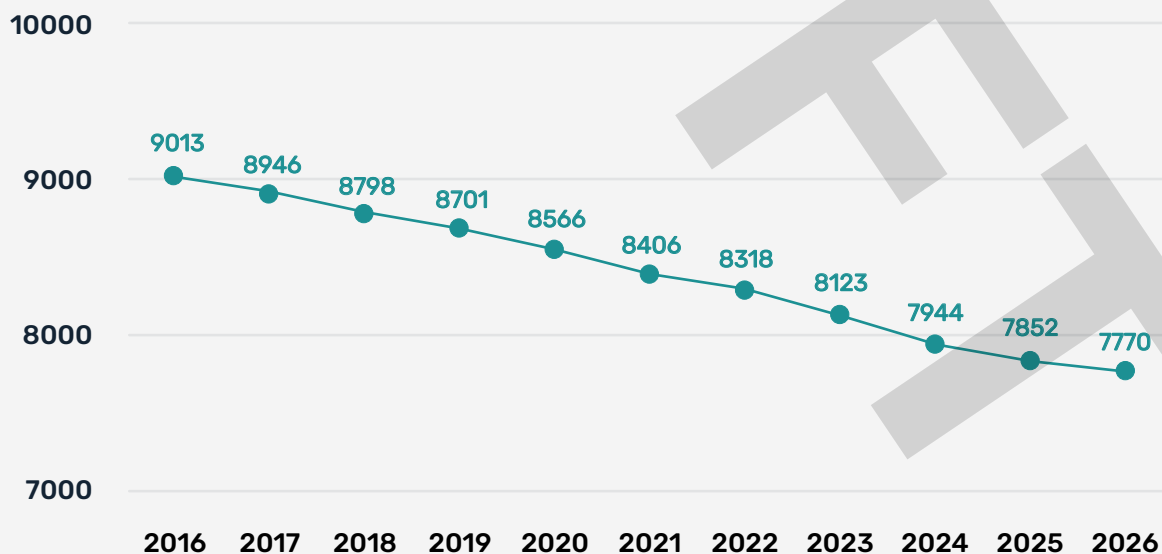
Mae'r gostyngiad cyson yn nifer y genedigaethau yng Ngwynedd dros y degawd diwethaf wedi cael effaith amlwg ar niferoedd plant yn y grwpiau oedran uchod, ac yn sgil hynny wedi cael effaith ar niferoedd plant yn ein hysgolion hefyd. Dengys y tabl isod niferoedd dysgwyr yn ysgolion cynradd Gwynedd rhwng 2016 a'r niferoedd a ragwelir erbyn 2026, sef gostyngiad o 1,243 (-14%):

Rhagwelir gostyngiad o

**1,243
(14%)**

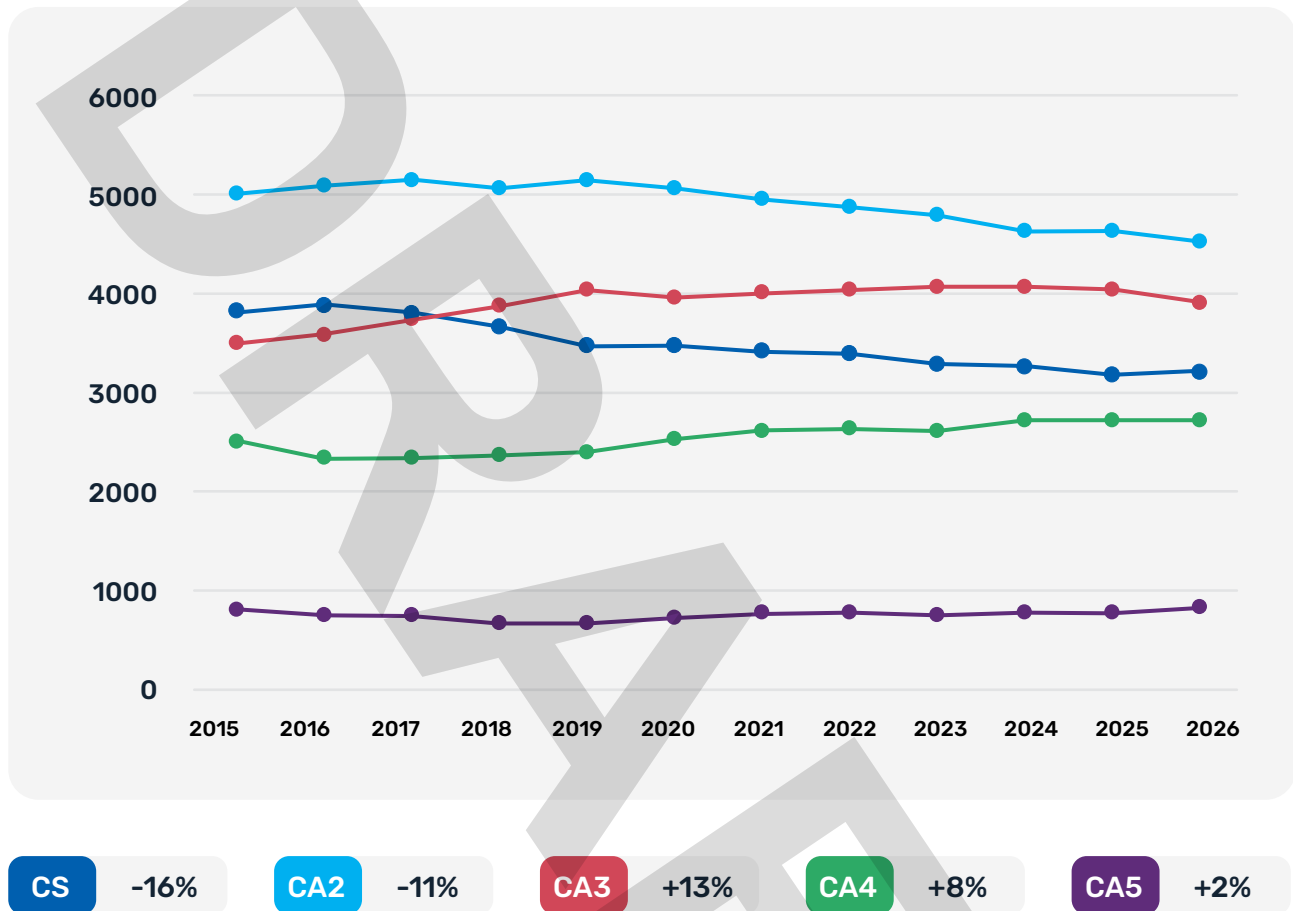
yn niferoedd y dysgwyr yn ysgolion cynradd Gwynedd erbyn

2026

Niferoedd 2016-2026

Ar hyn o bryd, rydym yn gweld effaith y gostyngiad hwn ar ei waethaf yn y sector gynradd yng Ngwynedd, gyda'r gostyngiad mwyaf i'w weld yn y Cyfnod Sylfaen fel y dengys y tabl isod:

Rydym hefyd yn ymwybodol bod effaith y newid demograffeg a'r gostyngiad yn niferoedd plant i'w weld yn fwy dwys mewn rhai ardaloedd a dalgylchoedd yng Ngwynedd. O ystyried y gyfundrefn gynradd yn ei chyfanrwydd, o'r 78 o ysgolion cynradd a geir yng Ngwynedd, un ysgol gydol oes a 5 safle cynradd Ysgol Bro Idris, mae 25 ohonynt gyda llai na 42 o ddysgwyr.

Mae 15 o ysgolion yng Ngwynedd sydd mewn gwarchodaeth gyllidol, gyda llai na 30 o ddysgwyr, ac o'r rheiny, mae 6 gyda llai nag 20 o ddysgwyr.

Mae'r gostyngiad sylweddol yn niferoedd y disgyblion yn golygu bod gan Wynedd lefelau uchel o leoedd gweigion yn ein hysgolion Cynradd ac Uwchradd. Yn 2024, roedd gan Wynedd 24% o gyfanswm ei gapasiti heb ei lenwi, sef y ganran uchaf yng Nghymru. Mae hyn yn cyfateb i dros 4,700 o leoedd gweigion rhwng ein hysgolion Cynradd ac Uwchradd.

Tegwch Cyllidol

Mae system ariannu ysgolion Gwynedd yn cael ei seilio ar ddyraniad fesul disgybl, sy'n ffordd deg a thryloyw o ddosbarthu adnoddau yn ôl niferoedd dysgwyr. Fodd bynnag, rydym yn cydnabod nad yw hyn ar ei ben ei hun yn ddigon i sicrhau cysondeb a thegwch i bob plentyn, yn enwedig mewn ysgolion llai neu mewn ardaloedd gwledig lle mae niferoedd disgyblion yn isel.

Dyna bwrpas y cynllun gwarchodaeth – mecanwaith unigryw sy'n sicrhau bod pob ysgol yn gallu cynnal lefel isafswm staffio er mwyn darparu addysg o safon. Hebdo, byddai rhai ysgolion mewn sefyllfa lle nad oedd modd darparu athro ar gyfer dosbarth cyfan.

Trwy'r cynllun hwn, mae hyd at **8%** o blant Gwynedd yn elwa ar adnoddau ychwanegol,

gyda chyfraniad o oddeutu

£1m

yn **2024/25**

Ar hyn o bryd, mae 23 o ysgolion cynradd ac un ysgol gydol oes yn rhan o'r cynllun, ac mae'n debygol y bydd y nifer hwn yn cynyddu dros amser. Mae hyn yn adlewyrchu'r dirywiad parhaus mewn niferoedd disgyblion, ac yn golygu y bydd mwy o ysgolion yn dibynnu ar y cymorth hwn i sicrhau darpariaeth addysgiadol o safon. Er bod hyn yn gadarnhaol i'r ysgolion sy'n cael cefnogaeth uniongyrchol, mae'n bwysig nodi bod yr adnoddau'n cael eu hariannu drwy leihau dyraniad i weddill ysgolion Gwynedd.

Mae'r sefyllfa hon yn gallu arwain at wahaniaethau amlwg rhwng ysgolion. Er enghraifft, mae gwahaniaeth o dros

£10,500+

y pen rhwng dyraniad ysgol gynradd sy'n derbyn gwarchodaeth ac ysgol hebdo, a thua

£1,500

y pen yn y sector uwchradd.

Tair ysgol fechan

66

o blant

6

o athrawon

Ysgol unigol

66

o blant

2

o athrawon

Mewn rhai achosion, mae hyn yn arwain at sefyllfaoedd lle gall tair ysgol fechan gyda chyfanswm o 66 o blant gyflogi hyd at 6 athro, tra byddai ysgol unigol gyda'r un nifer o ddisgyblion ond heb gymorth gwarchodaeth yn gallu fforddio dim ond 2 athro.

Rydym yn deall bod hyn yn gallu bod yn destun rhwystredigaeth i benaethiaid ac ysgolion mwy, gan greu ymdeimlad o amgylchiadau gwaith anghyson. Dyna pam ein bod yn ymrwymo i adolygu ac esblygu'r trefniadau ariannu yn barhaus, gyda ffocws ar sicrhau:

Cysondeb a thegwch i bob plentyn, beth bynnag fo maint eu hysgol.

Cefnogaeth gynaliadwy i ysgolion bach sy'n rhan annatod o'n cymunedau gwledig ac sy'n cyfrannu'n helaeth i gynnal yr iaith Gymraeg a diwylliant lleol.

Tryloywder a deialog agored gyda phenaethiaid ac ysgolion o bob maint i sicrhau bod pawb yn deall y rhesymeg a'r egwyddorion tu ôl i'r dyraniadau.

Mae'r cynllun gwarchodaeth felly yn adlewyrchiad o'n hymrwymiad i sicrhau bod pob plentyn yn Gwynedd yn cael yr un cyfle i dderbyn addysg o safon, ond hefyd yn ein hatgoffa o'r angen i ddod o hyd i gydbwysedd teg ac ystyriol wrth rannu adnoddau ar draws y sir. Drwy weithio gyda'n gilydd – ysgolion bach a mawr, cymunedau a phenaethiaid – gallwn sicrhau system ariannu sy'n deg, cynaliadwy ac yn galluogi pob dysgwr i ffynnu.

Arweinyddiaeth

Mae arweinyddiaeth gref ac ysbrydoledig yn hanfodol i sicrhau dyfodol llwyddiannus i'n plant a'n pobl ifanc yng Ngwynedd. Er bod sawl her yn wynebu'r gyfundrefn addysg ar hyn o bryd – megis recriwtio, cadw arweinwyr a rheoli pwysau gwaith – rydym yn gweld hyn fel cyfle i ail-lunio a chryfhau'r ffordd rydym yn cefnogi arweinwyr ysgolion ar bob lefel.

Rydym yn cydnabod bod angen rhoi mwy o amser digyswllt a chefnogaeth i benaethiaid, uwch reolwyr a rheolwyr canol fel y gallant ganolbwyntio ar yr hyn sy'n bwysig – arwain yn effeithiol ac ysbrydoli eu timau. Mae'n bwysig i ni hefyd wneud y daith rhwng rôl arweinydd canol a swydd pennaeth yn fwy deniadol, gan ddangos yn glir y cyfleoedd datblygu personol a phroffesiynol sydd ar gael.

Er mwyn sicrhau trefniadau olyniaeth cadarn, byddwn yn cryfhau'r cydweithio rhwng yr Awdurdod, llywodraethwyr a phenaethiaid. Bydd hyn yn cynnwys adnabod unigolion talentog yn gynnar, cynnig cyfleoedd mentora a datblygu, a chreu llwybrau clir i arweinyddiaeth. Bydd hyn yn ein galluogi i feithrin arweinwyr ifanc sy'n hyderus, medrus ac yn barod i gamu i fyny i rolau uwch pan fydd yr angen.

Rydym yn ymwybodol bod proffil oedran ein harweinwyr presennol yn golygu y bydd angen inni fuddsoddi yn y genhedlaeth nesaf o arweinwyr dros y blynyddoedd nesaf. Drwy weithio'n rhagweithiol a chynnig cyfleoedd i ddatblygu sgiliau arweinyddiaeth, gallwn sicrhau parhad a sefydlogrwydd i'n hysgolion a'n cymunedau.

Ar hyn o bryd, mae nifer yr ymgeiswyr ar gyfer swyddi arwain yn gymharol fach. Ond rydym yn benderfynol o newid hyn drwy greu system sy'n denu, cadw a meithrin arweinwyr o'r radd flaenaf, gan wneud arweinyddiaeth ysgol yng Ngwynedd yn opsiwn gyrfael atyniadol a gwerthfawr.

Yn y pen draw, ein nod yw adeiladu ecosystem arweinyddiaeth gynaliadwy sy'n cynnig cefnogaeth, cyfleoedd a chydweithio. Bydd hyn yn sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yng Ngwynedd yn elwa ar addysg sy'n cael ei harwain gan unigolion brwdfrydig, medrus ac uchelgeisiol sy'n gosod safonau uchel ac yn ysbrydoli llwyddiant.

Diogelu

Mae diogelu plant a sicrhau llesiant staff yn flaenoriaeth barhaus i ni yng Ngwynedd. Mae ein trefniadau mewnol a'r arweiniad a roddir i ysgolion yn gadarn, gan greu sylfaen gref i sicrhau system ddiogel a chefnogol i bawb.

Rydym yn cydnabod, serch hynny, fod maint rhai ysgolion yn gallu creu heriau ymarferol. Mewn sefyllfaoedd o absenoldeb staff neu brinder athrawon llanw, gall fod yn anodd cynnal y gymhareb ddelfrydol o oedolion i blant, ac weithiau gall hyn olygu cau dosbarthiadau neu ysgolion am gyfnod byr. Er ei fod yn heriol, mae hyn yn tanlinellu pwysigrwydd cynllunio rhagweithiol a datblygu systemau mwy gwydn i sicrhau lefelau staffio diogel ym mhob ysgol.

Mae'r defnydd o systemau digidol i gofnodi pryderon am lesiant eisoes yn arfer rhagorol mewn mwyafrif helaeth o'n hysgolion. Mae'r dull hwn yn sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei rannu'n gyflym ac yn gywir, ac yn galluogi'r Awdurdod i fonitro'n effeithiol o bell. Rydym yn cydnabod bod cost y meddalwedd yn gallu bod yn rhwysr i rai ysgolion llai, ac felly mae cyfle clir i ni ystyried ffyrdd mwy cynaliadwy o sicrhau bod pob ysgol yn elwa ar yr un gefnogaeth a'r un lefel o dechnoleg.

Yn ogystal â'r trefniadau ymarferol hyn, rydym yn deall mai diwylliant ysgol cadarnhaol yw'r allwedd i sicrhau lles parhaol i ddisgyblion a staff. Gall unrhyw ddiwylliant negyddol, lle bynnag y mae'n codi, gael effaith andwyol ar gymuned gyfan yr ysgol. Dyna pam rydym yn benderfynol o greu amgylcheddau sy'n hyrwyddo parch, ymddiriedaeth a chefnogaeth, gan sicrhau bod pob plentyn yn teimlo'n ddiogel ac yn cael ei werthfawrogi.

Mae gofynion diogelwch corfforol hefyd yn cynyddu. Mae angen sicrhau trefniadau mynediad diogel, uwchraddio seilwaith a gosod ffensys lle bo hynny'n briodol. Er bod rheoli cymaint o ysgolion ar draws ardal fawr yn golygu bod cyllidebau'n dynn, rydym yn benderfynol o flaenoriaethu buddsoddi mewn seilwaith modern a diogel.

Wrth edrych ymlaen, ein huchelgais yw sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yng Ngwynedd yn gallu dysgu mewn amgylchedd diogel, cefnogol a chynhwysol, lle mae llesiant a diogelwch yn sylfaen i bopeth a wnawn. Trwy gryfhau staffio, ehangu mynediad digidol, hyrwyddo diwylliant cadarnhaol ac uwchraddio ein cyfleusterau, gallwn fod yn hyderus y bydd ein hysgolion yn parhau i fod yn leoedd lle mae pob dysgwr a phob aelod o staff yn ffynnu.

Daearyddiaeth

Yma yng Ngwynedd, mae'r cysylltiad agos rhwng ein poblogaeth a'n cefn gwlad unigryw yn creu patrwm arbennig sy'n cael dylanwad mawr ar y sector addysg. Mae'r sir yn gartref i dirweddau naturiol eang a chymunedau gwledig cryf, yn ogystal â threfi mwy poblog fel Bangor a Chaernarfon. Mae'r cymysgedd hwn yn rhan o'n cymeriad, ac yn cynnig cyfleoedd a heriau i sut rydym yn trefnu a darparu addysg i'n plant a'n pobl ifanc.

Mewn ardaloedd gwledig, mae poblogaeth is a chymunedau gwasgaredig yn gallu arwain at nifer llai o blant yn y dalgylchoedd ysgolion. Ceir hyd yn oed enghreifftiau o ysgolion cynradd lle nad oes 10 o blant yn byw yn y dalgylch bellach. Nid yn unig yn y cymunedau gwledig y mae'r newid hwn i'w weld – mae rhai wardiau ym Mangor a Chaernarfon hefyd yn profi lleihad yn nifer y plant.

Rydym yn cydnabod fod ysgolion yn chwarae rôl ganolog mewn cymunedau gwledig – nid yn unig fel manau dysgu, ond fel canolfannau sy'n meithrin yr iaith Gymraeg, diwylliant a chydlyniant cymdeithasol. Fodd bynnag, mae'n glir na allwn barhau i ddarparu addysg yn union fel yr ydym ar hyn o bryd mewn cymunedau lle nad oes digon o blant i gynnal system gynaliadwy.

Yn hytrach, mae hyn yn gyfle i ni ailfeddwl ac ail-lunio'r ddarpariaeth addysg mewn ffordd sy'n sicrhau bod pob plentyn, waeth ble maent yn byw, yn cael mynediad at addysg o ansawdd uchel, gyfoes ac addas i'w hanghenion. Drwy gynllunio'n ofalus a gweithio gyda chymunedau, gallwn greu rhwydwaith ysgolion sy'n gynaliadwy, yn deg ac yn gadarn – rhwydwaith sy'n parchu ein tirwedd gwledig unigryw ac yn cynnig cyfleoedd dysgu cyfoethog i bob plentyn a pherson ifanc yng Ngwynedd.

Cludiant

Mae darparu cludiant addysg yn rhan hanfodol o'r ffordd rydym yn cefnogi dysgwyr yng Ngwynedd, yn enwedig oherwydd natur wledig y sir a'r dosbarthiad gwasgaredig o'r boblogaeth. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am drefnu a chyllido cludiant i ddisgyblion sy'n gymwys, gan sicrhau eu bod yn gallu teithio'n ddiogel o'u cartrefi i'r ysgol benodedig. Mae hyn yn cynnwys amrywiaeth o drafnidiaeth, o fysiau i dacsis, ac mae'n rhoi sylw arbennig i'r rhai sydd â anghenion addysgol arbennig.

Yn 2024/25, rhagwelir y bydd Gwynedd yn buddsoddi tua £8.5 miliwn mewn cludiant i ddisgyblion – sef 7.25% o gyllideb Addysg y sir. Mae hyn yn dyst i'n hymrwymiad i sicrhau mynediad cyfartal i addysg o safon i bob plentyn a pherson ifanc, waeth ble maent yn byw.

Rydym hefyd yn ymwybodol o'r gofynion amgylcheddol a chostau cynyddol sy'n gysylltiedig â chludiant. Dyna pam yr ydym yn gweithio i greu system fwy effeithlon a chynaliadwy, gan gynnwys cynllunio llwybrau cludiant mwy cost-effeithiol, lleihau allyriadau, a hyrwyddo opsiynau amgen fel bysiau cerdded a chynlluniau beicio lle bo'n ymarferol.

Wrth wneud penderfyniadau am ddyfodol darpariaeth addysg yng Ngwynedd, bydd effaith ar gludiant yn cael ei hystyried bob tro fel rhan greiddiol o'r broses. Mae hyn yn sicrhau nad yn unig y caiff dysgwyr addysg o ansawdd, ond hefyd fod y system yn cefnogi dyfodol mwy gwyrdd, cynaliadwy a chydawns â'n hymrwymiad i sero net erbyn 2030.

Safonau

Mae'n anodd mesur yn uniongyrchol effaith strwythur ein cyfundrefn addysg ar safonau, ond mae'n galonogol gweld bod safonau addysg yng Ngwynedd yn gadarn, ac mae adroddiadau Estyn yn adlewyrchu hyn yn gyson ar draws pob sector a maint ysgol. Mae hyn yn dyst i gryfder ein hysgolion, i arweinyddiaeth effeithiol ac i ymroddiad ein staff addysgu.

Er hynny, rydym yn cydnabod bod safonau'n fregus pan fo unrhyw wendid yn ymddangos. Mewn sir fel Gwynedd, lle mae llawer o sefydliadau llai, gall diffyg gwydnwch strwythurol olygu fod unrhyw newid – megis colli arweinydd pwnc neu bennaeth – yn cael effaith sylweddol. Yn aml, mae'n heriol dod o hyd i olynnydd ar gyfer rolau arbenigol neu uwch, ac mae hyn yn tynnu sylw at yr angen i feithrin capasiti a chynllunio ar gyfer olyniaeth.

Dyma'r prif risg i safonau yn y dyfodol – nid diffyg ansawdd addysgu na chadernid presennol, ond diffyg gwydnwch hirdymor os na chaiff hyn ei lunio'n fwriadol.

Mae'r her hon hefyd yn gyfle: cyfle i greu system arweinyddiaeth mwy hyblyg a chydweithredol. Drwy feithrin rhwydweithiau arbenigedd cryfach rhwng ysgolion, rhannu arweinwyr pwnc a datblygu modelau arweinyddiaeth ar y cyd, gallwn sicrhau bod arbenigedd ar gael i bawb, nid yn gaeth i un ysgol yn unig. Bydd datblygiad proffesiynol parhaus yn allweddol i baratoi mwy o unigolion i gamu i mewn i rolau arwain, gan sicrhau parhad a sefydlogrwydd.

Wrth edrych tua'r dyfodol, bydd ein strategaeth yn canolbwyntio ar leihau'r risg o fylchau arwain ac ar gryfhau gwydnwch ar draws y sir. Trwy gynlluniau olyniaeth cadarn, cefnogaeth barhaus ac ymrwymiad i gydweithio, gallwn sicrhau bod safonau addysg Gwynedd nid yn unig yn cael eu cynnal ond hefyd yn cael eu codi ymhellach. Bydd hyn yn rhoi sicrwydd i'n cymunedau a'n rhieni, ac yn sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn Gwynedd yn elwa ar addysg o'r safon uchaf.

Dalgylchoedd a Chymunedau

Mae gan bob ysgol ei dalgylch a'i chymuned unigryw i'w gwasanaethu. Ers y 1990au, mae rhieni wedi gallu mynegi eu hawl i ddewis ysgol ar gyfer eu plant, ac mae hyn wedi arwain at gynnydd yn y nifer sy'n dewis ysgolion y tu allan i'w dalgylch traddodiadol. Mae sawl rheswm dros hyn – o hwylustod o ran teithio, argaeledd clwb cyn neu ar ôl ysgol, ac argraff ar ansawdd profiadau dysgu, i leoliad teulu estynedig neu rwydwaith cymdeithasol.

O ganlyniad, mae bron bob ysgol yng Ngwynedd bellach yn cynnwys cymysgedd o blant o'i dalgylch a dalgylchoedd cyfagos. Mewn rhai achosion, mae hyn wedi arwain at ddiboblogi sylweddol mewn dalgylchoedd penodol, i'r graddau nad oes digon o blant lleol i gynnal ysgol yn gynaliadwy.

Er gwaethaf hyn, mae ysgolion yn parhau i gael eu gweld fel calon cymunedau Gwynedd. Yn nifer o bentrefi a chymunedau, mae'r ysgol yn aml yn un o'r ychydig sefydliadau cyhoeddus sy'n parhau'n weithredol, ac mae'r ymdrech i sicrhau ei dyfodol yn cael ei ystyried yn gyfystyr â diogelu dyfodol y gymuned gyfan. Mae hyn yn dangos pa mor ganolog yw ysgolion i'n hunaniaeth leol, i gynnal yr iaith Gymraeg, a i feithrin teimlad o berthyn a chydlyniant.

Wrth i'r cyswllt rhwng teuluoedd a'u dalgylchoedd newid, mae'r berthynas rhwng ysgolion a'u cymunedau hefyd yn esblygu. Rydym felly'n gweld cyfle i ail-ddifinio'r syniad o ddalgylch – nid fel ffin weinyddol yn unig, ond fel sylfaen gadarn sy'n rhoi'r profiadau dysgu gorau wrth ganolbwyntio ar les a llwyddiant pob plentyn.

Ein huchelgais yw sicrhau bod pob ysgol, beth bynnag fo'i lleoliad, yn rhan o rwydwaith cynaliadwy sy'n adlewyrchu ei chymuned ac yn cynnig addysg o safon uchel. Drwy wneud hyn, gallwn sicrhau nid yn unig fod ysgolion Gwynedd yn parhau'n ffynnu, ond hefyd fod ein cymunedau'n parhau'n fyw, yn gryf ac yn barod ar gyfer y dyfodol.

Eiddo

Mae gan Wynedd nifer uchel o ysgolion o'i gymharu â niferoedd y plant sy'n mynychu, ac mae hyn yn creu gofyn sylweddol o ran cynnal a chadw'r adeiladau. Serch hynny, mae'n galonogol nodi fod adroddiadau cyflwr ein hysgolion yn gyffredinol yn gadarnhaol, gan adlewyrchu'r buddsoddiad a'r gwaith gofal a fu dros y blynyddoedd diwethaf.

Rydym yn ymwybodol fod pwysau chwyddiant a chyfyngiadau ar gyllidebau refeniw yn debygol o wneud hi'n anodd cynnal pob adeilad i'r safon uchaf bob amser. Fodd bynnag, mae hyn yn gyfle i ni edrych ar y mater yn fwy strategol ac ar y tymor hir. Bydd cynllunio gofalus yn ein galluogi i wneud y defnydd mwyaf effeithiol o'r adnoddau sydd ar gael, gan flaenoriaethu'r prosiectau hynny sy'n dod â'r manteision mwyaf i'n dysgwyr a'n cymunedau.

Mae buddsoddiadau sylweddol eisoes wedi digwydd – gyda dros £73 miliwn o wariant cyfalaf dros y degawd diwethaf ynghyd â grantiau Llywodraeth Cymru megis y grant ysgolion cymunedol a'r grant ADY. Mae'r rhain wedi gwella isadeiledd nifer o ysgolion, gan gryfhau'r amgylchedd dysgu a sicrhau cyfleusterau mwy modern. Mae'r rhain yn enghreifftiau clir o sut mae buddsoddiad cyfalaf wedi trawsnewid profiadau dysgu mewn sawl cymuned.

Wrth edrych ymlaen, mae'n rhaid i ni gydnabod y realiti y gall rhai adeiladau newydd fod yn ddrutach i'w cynnal na'r hen adeiladau, ond mae'r buddion i ddysgu ac i iechyd a lles ein dysgwyr yn sylweddol. Bydd angen inni fod yn feirniadol o'n penderfyniadau buddsoddi, a bydd hynny'n golygu, mewn rhai achosion, peidio â buddsoddi mewn rhai ysgolion dros gyfnod estynedig er mwyn sicrhau bod adnoddau'n cael eu canolbwyntio ar y mannau lle cânt yr effaith fwyaf.

Drwy fabwysiadu dull cynllunio hir-dymor, integreiddio ein defnydd o gyllidebau refeniw a chyfalaf, ac adeiladu ar gryfderau ein rhaglen fuddsoddi bresennol, gallwn sicrhau bod ein hysgolion yn parhau i gynnig amgylcheddau modern, diogel ac ysbrydoledig i'n plant a'n pobl ifanc. Mae hyn yn ymwneud nid yn unig â chynnal adeiladau, ond â chreu dyfodol cynaliadwy ar gyfer ein system addysg gyfan.

Ynni

Mae defnydd ynni yn chwarae rhan allweddol yng nghynaliadwyedd ein hysgolion, ac mae'n gyfle i ni arwain ar newid cadarnhaol. Mae Cymru a Chyngor Gwynedd wedi ymrwymo i leihau ein hól troed carbon a chyflawni targedau amgylcheddol uchelgeisiol. Yn y cyd-destun hwn, mae ysgolion Gwynedd mewn sefyllfa gref i wneud cyfraniad pwysig – nid yn unig drwy leihau eu defnydd o ynni, ond hefyd drwy feithrin ymwybyddiaeth a sgiliau cynaliadwyedd ymhlith y genhedlaeth nesaf.

Ar hyn o bryd, mae ysgolion Gwynedd yn defnyddio oddeutu

17,000,000 kWh

o ynni bob blwyddyn, gyda chyfuniad o drydan, nwy, olew a biomas. Mae hyn yn cyfateb i oddeutu

3104 tonnall

o allyriadau carbon – lefel y byddai angen plannu tua 147,000 o goed bob blwyddyn i'w gwrthbwyso.

147,000

Mae'n glir fod ysgolion mwy newydd a modern eisoes yn llawer mwy effeithlon – bron ddwywaith yn well – a bod defnydd fesul disgybl yn sylweddol is mewn ysgolion mwy. Mae hyn yn tynnu sylw at y cyfle mawr i wella effeithlonrwydd wrth i ni gynllunio ar gyfer y dyfodol.

Mae'r effaith gadarnhaol o leihau defnydd ynni yn mynd ymhell y tu hwnt i dargedau carbon yn unig. Mae rheoli ynni'n effeithiol yn creu amgylcheddau dysgu mwy cyfforddus ac iachus, gan osgoi ystafelloedd sy'n rhy oer neu'n rhy boeth, a chynorthwyo disgyblion i ganolbwyntio a llwyddo'n academiaidd. Yn ogystal, mae'r arbedion ariannol o reoli ynni'n ddoeth yn rhyddhau adnoddau gwerthfawr y gellir eu hailfuddsoddi yn yr hyn sy'n bwysicaf – profiadau dysgu cyfoethog, adnoddau newydd a chefnogaeth i les a datblygiad ein plant a'n pobl ifanc.

Mae hefyd agwedd addysgol allweddol: drwy weithredu arferion cadwraeth ynni, mae ein hysgolion yn dod yn fodelau byw o ymddygiad cyfrifol, gan ddangos i ddisgyblion sut i fyw'n gynaliadwy. Mae hyn yn cryfhau eu dealltwriaeth o'r byd o'u cwmpas ac yn eu grymuso i gymryd camau cadarnhaol tuag at ddyfodol gwell.

Er mwyn cyflawni ein hymrwymadau i ostwng ein hól troed carbon, bydd angen i ni ystyried defnydd ynni wrth gynllunio'n strategol ar gyfer y tymor hir. Drwy fuddsoddi mewn adeiladau mwy effeithlon, hyrwyddo ynni adnewyddadwy, ac annog diwylliant o gynaliadwyedd ym mhob ysgol, gallwn greu system addysg sy'n gyfrifol, yn gynaliadwy ac yn ysbrydoli'r genhedlaeth nesaf i wneud yr un peth.

MODERNEIDDIO ADDYSG

Er mwyn cynllunio a rheoli newid yn effeithiol, mae'n hanfodol bod gennym strategaeth eglur, gadarn ac ymarferol sy'n gosod y cyfeiriad ar gyfer y dyfodol. Ni ddylai hon fod yn ddogfen weinyddol yn unig, ond yn hytrach yn fap ffordd sy'n cynnig gweledigaeth ac yn creu momentwm i wella. Mae'n rhaid i'r strategaeth adlewyrchu'n glir ein dyhead i greu ystod o ysgolion sy'n cynnig profiadau addysg o'r safon uchaf, gan sicrhau eu bod yn addas i ddisgyblion heddiw ac yn ddigon hyblyg i ymateb i anghenion cenedlaethau'r dyfodol.

Rydym eisoes wedi nodi ein hegwyddorion craidd, ond mae'r cam nesaf yn gofyn am amcanion strategol clir a chydlynol sy'n llywio pob penderfyniad a buddsoddiad. Bydd yr amcanion hyn yn gweithredu fel colofnau i gynnal y broses o foderneiddio'r gyfundrefn addysg yng Ngwynedd, gan sicrhau fod pob sector – o'r blynyddoedd cynnar i'r uwchradd ac ymlaen i addysg ôl-16 – yn symud ymlaen gyda phwrrpas cyffredin.

Mae hyn yn golygu creu strwythur lle mae pob penderfyniad ynghylch ysgolion yn seiliedig ar werthoedd megis tegwch, cynhwysiant, cynaliadwyedd, a chydweithrediad. Mae'n ymwneud nid yn unig â sicrhau adeiladau modern ac adnoddau addas, ond hefyd â meithrin ethos lle mae arweinyddiaeth gref, dysgu o ansawdd uchel, a lles disgyblion yn cael eu gosod wrth wraidd pob cam.

Yn ymarferol, bydd strategaeth o'r fath yn diffinio blaenoriaethau fesul sector, yn cynnig atebion clir i'r heriau sy'n ein hwynebu, ac yn gosod mecanweithiau i fonitro cynnydd a mesur llwyddiant. Drwy wneud hyn, gallwn sicrhau nad yw'r broses o foderneiddio yn adwaith byr-dymor i bwysau, ond yn gynllun hirdymor sy'n paratoi ein hysgolion i ffynnu mewn cyd-destun cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol sy'n newid yn barhaus.

Yn y pen draw, bydd strategaeth glir ac ysbrydoledig yn rhoi hyder i'n cymunedau, yn rhoi arweiniad pendant i'n hysgolion, ac yn cynnig sicrwydd i'n dysgwyr eu bod yn rhan o system addysg sy'n cael ei llunio gyda'u dyfodol nhw yn ganolog iddi.

Beth yw'r amcanion strategol sydd yn arwain y gwaith o foderneiddio'r gyfundrefn addysg yng Ngwynedd?

Datblygu rhwydwaith o ysgolion sydd yn rhagorol yn addysgol ac yn defnyddio adnoddau'n effeithlon ac yn gynaliadwy, gan sicrhau dyfodol cadarn i'n darpariaeth addysg yn y tymor hir.

Ailadeiladu, ailfodelu, adnewyddu neu foderneiddio ysgolion sydd i'w cadw yn y tymor hir, fel eu bod yn diwallu'r safonau dylunio uchaf posibl ac yn cynnig amgylchedd dysgu deniadol, cyfoes ac effeithiol.

Creu patrwm darpariaeth sy'n galluogi pob lleoliad dysgu i gynnig addysg o ansawdd uchel i'w holl ddysgwyr, boed fel ysgol unigol neu fel rhan o ffederasiwn neu drefniant cydweithredol gyda lleoliadau a darparwyr eraill.

Cyfrannu'n gadarnhaol at amcanion polisi ehangach – megis adfywio cymunedol, hyrwyddo ffyrdd iach o fyw, a chynyddu cyfleoedd lles – drwy ddatblygu seilwaith modern a chynhwysol sy'n cefnogi'r nodau hyn.

Sicrhau amgylcheddau ysgol sy'n ysbrydoli dysgwyr i gyrchu cwricwlwm cyfoethog ac ysgogol, gan eu hannog i gyflawni eu llawn botensial, ochr yn ochr â rhaglen o weithgareddau allgyrsiol sy'n hyrwyddo iechyd, lles a datblygiad personol.

Gwella effeithlonrwydd ac ansawdd y ddarpariaeth trwy leihau nifer y lleoedd gwag i lefel resymol, gan ymateb yn hyblyg i newidiadau demograffig a chefnogi dewisiadau rhieni lle bo hynny'n bosibl.

Datblygu seilwaith modern ym mhob ysgol sy'n cefnogi addysg o safon uchel yn yr 21ain ganrif, ac sy'n galluogi codi safonau academiaidd, cynnal perfformiad rhagorol a chreu profiadau dysgu bywiog.

Sicrhau fod seilwaith ein hysgolion yn gwbl hygyrch, gan alluogi pob dysgwr, beth bynnag fo'i anghenion unigol, i gyrchu addysg o ansawdd uchel a chyfartal.

Buddsoddi'n strategol mewn cyfalaf ac integreiddio hynny â chynlluniau i resymoli a chryfhau'r ddarpariaeth ar draws rhwydwaith yr ysgolion, gan sicrhau ymateb hyblyg ac effeithiol i'r galw.

Datblygu atebion creadigol ac arloesol, boed unigol neu gydweithredol, sy'n cryfhau'r system addysg gyfan ledled Gwynedd ac yn sicrhau dyfodol cynaliadwy i'n dysgwyr a'n cymunedau.

Beth fydd yr egwyddorion y byddwn yn eu dilyn er mwyn gwireddu ein gweledigaeth yn y sector gynradd yng Ngwynedd?

Bydd gan bob ysgol ddigon o ddisgyblion i sicrhau arweinyddiaeth gynaliadwy a chadarn, gydag arweinwyr sy'n rhydd i ganolbwyntio ar arwain a rheoli'n effeithiol, gan ysbrydoli dysgwyr a staff.

Bydd ysgolion yn gadarn yn ariannol ac yn gweithredu'n hyderus yn y tymor hir, gan gynnig sefydlogrwydd a sicrwydd heb ddibynnu ar gynlluniau gwarchodaeth na chyllidebau ychwanegol.

Bydd gan bob ysgol fynediad at gyfleusterau awyr agored deniadol a phwrpasol sy'n gwella profiadau dysgu ac yn cefnogi iechyd corfforol, lles emosiynol a chysylltiad â'r amgylchedd.

Bydd yr ysgolion yn gwbl gynhwysol ac yn hygyrch i bawb, gan sicrhau cyfleoedd cyfartal i bob dysgwr beth bynnag fo'u cefndir neu anghenion unigol.

Bydd cyfleusterau modern a chyfoes yn cefnogi dysgu digidol creadigol, gan sicrhau bod pob dysgwr yn datblygu'r sgiliau sydd eu hangen ar gyfer bywyd a gwaith yn yr 21ain ganrif.

Bydd amgylcheddau dysgu o'r safon uchaf yn meithrin lles, hyder a chynnydd pob dysgwr, gan gefnogi cyflawniadau rhagorol ar draws ystod eang o sgiliau, pynciau a phrofiadau cwricwlaidd.

Beth allwn ni ystyried i alluogi hyn?

1. Arweinyddiaeth gref a chynaliadwy

Rhoi blaenoriaeth i greu modelau arweinyddiaeth hyblyg, gan gynnwys rhannu arweinyddiaeth ar draws mwy nag un safle, er mwyn sicrhau bod penaeithiaid a rheolwyr yn cael yr amser a'r adnoddau i arwain yn effeithiol.

Datblygu rhaglen olyniaeth i adnabod a chefnogi arweinwyr y dyfodol yn gynnar, gan sicrhau parhad ac arloesedd.

2. Rhwydwaith ysgolion cynaliadwy ac effeithiol

Ystyried dyfodol pob ysgol sy'n derbyn cefnogaeth drwy'r cynllun gwarchodaeth, gan edrych ar atebion tymor hir sy'n cynnig mwy o sefydlogrwydd i gymunedau a disgyblion.

Lle bo angen, cau rhai ysgolion, a lle'n bosib, ystyried creu darpariaeth newydd gan sicrhau mynediad teg i bob cymuned.

Sicrhau bod pob safle'n hyfyw yn ariannol, gyda digon o ddisgyblion a chyfleusterau i ddarparu profiadau dysgu o safon uchel.

3. Amgylcheddau dysgu modern a chynhwysol

Buddsoddi mewn adeiladau a seilwaith sy'n gyfoes, hyblyg ac yn addas ar gyfer Cwricwlwm i Gymru, gan gynnwys mynediad llawn at gyfleusterau digidol a mannau awyr agored o safon.

Sicrhau bod pob safle'n gwbl hygyrch ac yn cynnig profiadau cynhwysol i bob dysgwr, beth bynnag fo'u hanghenion unigol.

4. Lles a chyfleoedd dysgu eang

Meithrin diwylliant o ofal a lles lle mae'r amgylchedd ysgol yn cefnogi iechyd corfforol ac emosiynol.

Cynnig cwricwlwm a chyfleoedd allgyrsiol cyfoethog sy'n ysbrydoli dysgwyr i gyrraedd eu potensial.

5. Cynaliadwyedd ariannol ac amgylcheddol

Rheoli adnoddau'n effeithiol drwy integreiddio buddsoddiadau cyfalaf â chynlluniau i resymoli'r rhwydwaith ysgolion, gan sicrhau gwerth am arian yn y tymor hir.

Lleihau defnydd ynni a chryfhau ethos cynaliadwyedd drwy'r holl ysgolion, gan gyfrannu at ymrwymiad Gwynedd i fod yn sero net erbyn 2030.

Beth fydd yr egwyddorion y byddwn yn eu dilyn er mwyn gwireddu ein gweledigaeth yn y sector uwchradd yng Ngwynedd?

Creu safleoedd addysg sy'n addas, hyblyg ac yn hyfyw ar gyfer anghenion Gwynedd heddiw, ac yn barod i ymateb i heriau a chyfleoedd y dyfodol.

Sicrhau digon o ddisgyblion i alluogi arweinyddiaeth gref a chynaliadwy, gyda'n harweinwyr yn rhydd i ganolbwyntio ar arwain ac ysbrydoli, gan godi safonau ar draws y system.

Cynnig digon o ddisgyblion mewn pob ysgol i sicrhau bod pob pwnc yn cael ei addysgu gan athrawon medrus ac arbenigol, gan roi profiad dysgu cyfoethog i bawb.

Darparu ystod eang a chyson o gyfleoedd dysgu o'r cychwyn cyntaf hyd at ddiwedd addysg statudol, gan roi llwybrau clir i bob dysgwr gyrraedd eu potensial.

Galluogi ysgolion i fod yn hyfyw yn ariannol, yn gweithredu'n gynaliadwy yn y tymor hir, ac yn gallu buddsoddi yn eu dysgwyr yn hytrach nag yn ddibynnol ar gynlluniau gwarchodaeth.

Sicrhau mynediad i bob dysgwr at gyfleusterau addysg gorfforol ac awyr agored o safon, gan feithrin iechyd, lles corfforol ac emosiynol wrth gefnogi dysgu creadigol.

Creu ysgolion sy'n gwbl gynhwysol ac yn hygyrch i bawb, gan ddathlu amrywiaeth a sicrhau cyfleoedd cyfartal i bob plentyn a pherson ifanc.

Datblygu cyfleusterau modern sy'n cefnogi dysgu digidol, gan baratoi dysgwyr i ffynnu mewn byd technolegol sy'n newid yn barhaus.

Sicrhau amgylcheddau dysgu o safon uchel sy'n cefnogi llesiant pob dysgwr, gan feithrin cynnydd, cyrhaeddiad ac ystod eang o sgiliau ar draws y cwricwlwm.

Beth allwn ni ystyried i alluogi hyn?

1. Arweinyddiaeth gref a chynaliadwy

Rhoi blaenoriaeth i greu modelau arweinyddiaeth hyblyg er mwyn sicrhau bod penaethiaid a rheolwyr yn cael yr amser a'r adnoddau i arwain yn effeithiol.

Datblygu rhaglen olyniaeth i adnabod a chefnogi arweinwyr y dyfodol yn gynnar, gan sicrhau parhad ac arloesedd.

Moderneiddio'r patrwm ysgolion drwy uno a chryfhau, fel bod llai o ysgolion mwy hyfyw yn gweithredu ar yr un nifer o safleoedd, gan sicrhau adnoddau cryfach a gwell cyfleoedd i ddysgwyr.

Sicrhau bod pob safle'n hyfyw yn ariannol, gyda digon o ddisgyblion a chyfleusterau i ddarparu profiadau dysgu o safon uchel.

Rhannu arweinyddiaeth ar wahanol lefelau ar draws sawl safle, gan feithrin tîm arweinwyr hyblyg a chydweithredol sy'n rhannu'r cyfrifoldeb a'r arbenigedd.

Rhannu arbenigedd pynciau ar draws safleoedd, fel bod pob dysgwr – ni waeth beth yw maint eu hysgol – yn cael mynediad at addysgu gan arbenigwyr.

Symud staff rhwng safleoedd yn hytrach na dysgwyr, gan leihau'r angen i blant deithio a sicrhau parhad a chysondeb yn eu profiad addysgol.

2. Amgylcheddau dysgu modern a chynhwysol

Ymchwilio'n ddyfnach i'r defnydd o ddysgu o bell, gan gynnwys technolegau arloesol megis VR, er mwyn ehangu'r arlwy o bynciau TGAU ac uwchraddio profiadau dysgu.

Buddsoddi mewn adeiladau a seilwaith sy'n gyfoes, hyblyg ac yn addas ar gyfer Cwricwlwm i Gymru, gan gynnwys mynediad llawn at gyfleusterau digidol a mannau awyr agored o safon.

Sicrhau bod pob safle'n gwbl hygyrch ac yn cynnig profiadau cynhwysol i bob dysgwr, beth bynnag fo'u hanghenion unigol.

3. Lles a chyfleoedd dysgu eang

Meithrin diwylliant o ofal a lles lle mae'r amgylchedd ysgol yn cefnogi iechyd corfforol ac emosiynol.

Cynnig cwricwlwm a chyfleoedd allgyrsiol cyfoethog sy'n ysbrydoli dysgwyr i gyrraedd eu potensial.

Sicrhau bod pob ysgol yn cynnig darpariaeth gynhwysol, sy'n gallu ymateb i anghenion amrywiol pob plentyn a pherson ifanc, gan feithrin ymddygiad cadarnhaol, parch a diwylliant o ofal mewn pob cymuned ysgol.

4. Cynaliadwyedd ariannol ac amgylcheddol

Mapio a chynllunio cyllidebau dros gyfnod hwy na blwyddyn ariannol, gan greu mwy o eglurder, rhagweladwyedd a sefydlogrwydd ariannol i ysgolion a'r awdurdod.

Rheoli adnoddau'n effeithiol drwy integreiddio buddsoddiadau cyfalaf â chynlluniau i resymoli'r rhwydwaith ysgolion, gan sicrhau gwerth am arian yn y tymor hir.

Lleihau defnydd ynni a chryfhau ethos cynaliadwyedd drwy'r holl ysgolion, gan gyfrannu at ymrwymiad Gwynedd i fod yn sero net erbyn 2030.

Beth fydd yr egwyddorion y byddwn yn eu dilyn er mwyn gwireddu ein gweledigaeth yn y sector arbennig yng Ngwynedd?

Byddwn yn sicrhau bod ein dysgwyr mwyaf bregus yn cael mynediad i ddarpariaeth addysgol ac ofal o'r safon uchaf, mewn amgylcheddau sy'n adlewyrchu parch, urddas a gofal. Bydd ein penderfyniadau'n cael eu harwain gan yr egwyddorion canlynol:

Creu digon o le ac adnoddau priodol i ddarparu addysg a gofal arbenigol sy'n diwallu'r amrywiaeth lawn o anghenion dysgwyr, gan sicrhau eu bod yn cael eu cefnogi i ffynnu.

Sicrhau bod pob ysgol arbennig a darpariaeth arbenigol yn gwbl gynhwysol ac yn hygyrch i bawb, gan roi cyfle cyfartal i bob plentyn gyrchu profiadau addysgol o safon uchel beth bynnag fo'u hanghenion unigol.

Buddsoddi mewn cyfleusterau modern a thechnoleg ddigidol, gan greu cyfleoedd arloesol a hyblyg i ddysgu sy'n cefnogi annibyniaeth, creadigrwydd a datblygiad sgiliau bywyd.

Datblygu amgylcheddau dysgu cynnes, diogel a gofalgwr sy'n cefnogi lles corfforol ac emosiynol dysgwyr, gan feithrin gwydnwch a hunan-hyder, a chreu'r amodau gorau posibl i wella cynnydd a chyflawniadau ar draws ystod eang o sgiliau a meysydd cwricwlwm.

Beth allwn ni ystyried i alluogi hyn?

1. Arweinyddiaeth gref a chynaliadwy

Cynllunio capasiti a lle arbenigol – sicrhau digon o le corfforol ac adnoddau i gwrdd â'r galw cynyddol, gan gynnwys gofod ar gyfer therapïau, cefnogaeth unigol a darpariaeth hyblyg. Gall hyn gynnwys adeiladu neu addasu mannau dysgu pwrpasol.

Rhannu arbenigedd ar draws safleoedd – datblygu modelau lle mae staff arbenigol (e.e. therapyddion, athrawon ADY, gweithwyr cefnogi) yn gweithio ar draws mwy nag un ysgol, gan rannu gwybodaeth a sgiliau i godi safonau'n gyson ar draws Gwynedd.

Cydweithio â'r sector prif lif – cryfhau'r cysylltiadau rhwng ysgolion arbennig ac ysgolion cynradd ac uwchradd er mwyn hwyluso cynnwys dysgwyr mewn gweithgareddau priodol a rhannu arfer dda.

Rhoi blaenoriaeth i greu modelau arweinyddiaeth hyblyg er mwyn sicrhau bod penaeithiaid a rheolwyr yn cael yr amser a'r adnoddau i arwain yn effeithiol.

Datblygu rhaglen olyniaeth i adnabod a chefnogi arweinwyr y dyfodol yn gynnar, gan sicrhau parhad ac arloesedd.

Buddsoddi mewn arweinyddiaeth a chynllun olyniaeth – sicrhau bod gan bob ysgol arbennig dîm arwain cryf, gyda chyfleoedd i ddatblygu arweinwyr newydd drwy fentora, hyfforddiant a rhwydweithiau ar draws Gwynedd.

Cynllunio'n strategol ar gyfer gweithlu cynaliadwy – denu a chadw staff arbenigol drwy ddarparu hyfforddiant parhaus, cymorth lles ac opsiynau gyrfaol deniadol, gan gynnwys cyfleoedd i ddatblygu arbenigedd pellach yn y maes.

2. Amgylcheddau dysgu modern a chynhwysol

Defnyddio technoleg ddigidol a dysgu o bell – ehangu mynediad at adnoddau digidol, dulliau arloesol (e.e. VR, apiau rhyngweithiol) a chymorth cyfathrebu er mwyn galluogi pob dysgwr i gyrchu profiadau dysgu cyfoes, beth bynnag fo'u hanghenion.

3. Lles a chyfleoedd dysgu eang

Meithrin diwylliant o ofal a lles lle mae'r amgylchedd ysgol yn cefnogi iechyd corfforol ac emosiynol.

Mynediad at adnoddau cymunedol ac iechyd – cryfhau partneriaethau gyda gwasanaethau iechyd, gofal cymdeithasol a'r trydydd sector er mwyn cynnig darpariaeth integredig sy'n cefnogi dysgwyr a'u teuluoedd.

Hygyrchedd ac ynni cynaliadwy – sicrhau bod pob adeilad ysgol arbennig yn gwbl hygyrch i bawb, ac yn unol â safonau eco a sero net, gan greu amgylcheddau dysgu modern, iach a gwyrdd.

ADNABOD YSGOLION GWYNEDD

Yn wyneb newid cyson yn ein cymdeithas a'n poblogaeth, mae gennym gyfle unigryw yma yng Ngwynedd i ail-lunio dyfodol ein rhwydwaith ysgolion er budd pob plentyn a pherson ifanc. Ein huchelgais yw sicrhau bod pob ysgol yn fan lle mae dysgwyr yn cael eu hysbrydoli, eu cefnogi a'u grymuso i gyflawni eu llawn botensial, tra'n parhau'n greiddiol i'w cymunedau lleol. Drwy adolygu'n rheolaidd ac yn dryloyw, gallwn wneud penderfyniadau doeth sy'n seiliedig ar dystiolaeth, buddsoddi'n ddoeth yn ein hysgolion, a chreu amgylcheddau dysgu modern, cynhwysol a chynaliadwy sy'n addas i'r 21ain Ganrif ac i genedlaethau'r dyfodol.

Sut y byddwn yn dod i benderfyniad a oes angen adolygu dyfodol ysgol neu ddalgylch?

Cyn ystyried dyfodol unrhyw ysgol neu ddalgylch penodol, mae'n rhaid i ni edrych yn ofalus ar ystod eang o ffactorau. Ar ddechrau pob blwyddyn galendr byddwn yn cynnal adolygiad cynhwysfawr o'r sefyllfa addysgol yng Ngwynedd. Mae hyn yn rhoi'r hyblygrwydd i ni gadw'r rhaglen yn gyfredol ac yn sensitif i newidiadau mewn polisïau addysg, tra'n sicrhau ein bod yn parhau i ddiwallu anghenion cymdeithas sy'n newid o hyd. Yn yr hinsawdd bresennol, lle mae nifer y dysgwyr yn gostwng yn sylweddol mewn rhai ardaloedd, mae'r dull gweithredu hwn hyd yn oed yn fwy hanfodol i sicrhau bod ein penderfyniadau yn deg, yn dryloyw ac yn gynaliadwy i'r dyfodol.

Pwy fydd yn ystyried sefyllfa bresennol yr ysgolion?

Fe fydd y panel yn cynnwys Swyddogion Addysg ynghyd â chynrychiolwyr o Benaethiaid a Llywodraethwyr ysgolion Gwynedd. Fe fydd Swyddogion o adrannau eraill y Cyngor gan gynnwys Cyllid, Eiddo ac Economi.

Beth fydd yn cael ei ystyried cyn adolygu ysgol neu ddalgylch?

Caiff pob ysgol ei gwerthuso yn erbyn cyfres o feini prawf yn seiliedig ar dystiolaeth, sy'n caniatáu gwneud asesiad o hyfywedd gweithredol yr ysgol, a gwneud penderfyniadau ar sail angen buddsoddi cymharol bob ysgol.

Bydd hyn yn ein galluogi i bennu rhaglen yn wrthrychol ar gyfer yr adolygiad strategol o'r rhwydwaith ysgolion a buddsoddi mewn moderneiddio'r ystâd ysgolion mewn modd sy'n dryloyw a theg.

Bydd pob ysgol yn cael ei rhoi mewn categori o ran hyfywedd, i gadarnhau'r sefyllfa ar gyfer yr ysgol honno. Bydd crynodeb o'r asesiad hyfywedd yn sail ar gyfer nodi prosiectau moderneiddio a chynigion rhesymoli o fewn y rhaglen gyffredinol.

Bydd asesiad hyfywedd a'r casgliad ar gyfer pob ysgol yn seiliedig ar ddarpariaeth prif ffrwd a bydd dulliau eraill o ddarpariaeth megis y blynyddoedd cynnar, anghenion dysgu ychwanegol, ymddygiad ac ôl-16 yn cael eu llywio gan strategaethau ar wahân.

Beth fydd y meini prawf a fydd yn cael ei ddefnyddio gan y panel adolygu?

Ansawdd a Safonau mewn Addysg:

Blaenoriaethu safonau uchel ar gyfer pob dysgwr drwy fesurau clir ac arolygiadau Estyn. Pan fo angen cymorth ychwanegol, bydd hynny'n sbardun i gryfhau'r ddarpariaeth er mwyn sicrhau profiadau dysgu rhagorol i bawb.

Arweinyddiaeth:

Sicrhau arweinyddiaeth gref a chynaliadwy, gyda'n harweinwyr yn rhydd i arwain ac yn meddu ar y sgiliau a'r cymwysterau priodol i arwain ysgolion at lwyddiant tymor hir.

Nifer y Disgyblion:

Cynnal niferoedd disgyblion sy'n galluogi darpariaeth gynaliadwy ac effeithiol, gan sicrhau bod gan bob ysgol y capasiti i gynnal strwythurau staffio cadarn ac amgylchedd dysgu cyfoethog.

Tueddiadau o ran Disgyblion:

Dadansoddi patrymau tymor hwy i sicrhau ein bod yn cynllunio'n rhagweithiol, gan ymateb yn brydlon i newidiadau ac amddiffyn cyfleoedd dysgu i bob plentyn.

Rhagamcan o Nifer y Disgyblion:

Sicrhau cynllunio hirdymor drwy ragweld tueddiadau demograffig, fel bod pob ysgol yn gallu parhau'n hyfyw ac yn berthnasol i'w chymuned yn y blynyddoedd i ddod.

Lleoedd Gwag:

Defnyddio lleoedd yn effeithlon i sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n ddoeth, gan greu rhwydwaith ysgolion sy'n gynaliadwy ac yn gallu cynnig profiadau dysgu o ansawdd uchel.

Hyfywedd Ariannol:

Cryfhau sefydlogrwydd ariannol ysgolion, gan sicrhau eu bod yn gallu gweithredu'n effeithiol o fewn fframwaith cyllido cenedlaethol a chynllunio'n hyderus ar gyfer y dyfodol.

Cyflwr Adeiladau'r Ysgol:

Buddsoddi mewn adeiladau sy'n ddiogel, yn gyfforddus ac yn addas i greu amgylchedd dysgu deniadol sy'n ysbrydoli plant a phobl ifanc.

Addasrwydd Adeiladau'r Ysgol:

Sicrhau fod adeiladau a safleoedd ysgolion yn gwbl addas ar gyfer y Cwricwlwm i Gymru ac yn adnodd gwerthfawr i'r gymuned ehangach.

Cyfleoedd Cyllido/Adfywio Cydweithredol:

Croesawu partneriaethau ac ymgysylltu â chyllid allanol er mwyn cryfhau ysgolion, cefnogi adfywio cymunedol, a hyrwyddo ffyrdd iach a chynaliadwy o fyw.

Pa ganllawiau a deddfwriaethau a fyddwn yn eu dilyn wrth adolygu dyfodol ysgol neu ddalgylch?

Mae unrhyw newid trawsnewidiol i'r ystâd ysgolion yn dibynnu ar y canlynol:

Cod Trefniadaeth Ysgolion (2018) – canllawiau statudol sy'n nodi cyfrifoldebau'r Awdurdod Lleol mewn perthynas ag ad-drefnu ysgolion a'r gofynion ffurfiol ar gyfer newidiadau a reoleiddir.

Proses Ffedereiddio Ysgolion a Gynhelir yng Nghymru – canllawiau statudol ar sefydlu ffederasiynau ysgolion a'r trefniadau llywodraethu perthnasol.

Rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy Llywodraeth Cymru – rhaglen fuddsoddi cyfalaf genedlaethol sy'n darparu cyfleoedd cyllido cydweithredol trwy broses achosion busnes ffurfiol.

Rhaglen Gyfalaf yr Awdurdod Lleol – cynllun cyllido pum mlynedd sy'n diffinio'r adnoddau sydd ar gael ar gyfer ysgolion a'r Adran Addysg.

Y Broses Ddemocrataidd o Wneud Penderfyniadau – proses ffurfiol Cyngor Gwynedd ar gyfer penderfynu ar gynigion trefniadaeth ysgolion; y Cyngor Sir yw'r corff penderfynu terfynol.

Deddf Addysg 1996 a Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 – y fframwaith statudol sy'n gosod dyletswyddau cyfreithiol mewn perthynas â threfniadaeth ysgolion.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 – gofyn i unrhyw newid hyrwyddo datblygu cynaliadwy a chyfrannu at nodau llesiant cenedlaethol.

Deddf Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2004 a Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP) – sicrhau bod hawliau a lles plant yn ganolog i bob penderfyniad.

Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) (2021) – sicrhau bod unrhyw drefniant newydd yn cydymffurfio â hawliau a darpariaeth dysgwyr ag ADY.

Canllawiau Cynllunio a Pholisi Lleol – gan gynnwys cynllun datblygu lleol ac unrhyw ganllawiau ar gynaliadwyedd ac amgylchedd a all effeithio ar safleoedd ysgolion.

CYNGOR
GWYNEDD

DRAFFT